

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

DEPARTAMENT EDUKACJI I SPORTU

*Analiza realizowanych obecnie form
współpracy ponadgimnazjalnych szkół
zawodowych z pracodawcami*

Irena Pancer, Piotr Bojko

Gdańsk 2014

Spis treści

Spis treści.....	2
I. Wprowadzenie.....	3
II. Analiza danych zastanych.....	4
1. Formy współpracy ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z pracodawcami	4
III. Przykłady dobrych praktyk w województwie pomorskim.....	10
1. Szkolnictwo zawodowe w regionie a wyzwania rynku pracy.....	10
2. Państwowe Szkoły Budownictwa w Gdańsku (PSB)	11
3. Zespół Szkół Samochodowych w Gdańsku	12
4. Zespół Szkół Technicznych w Gdyni.....	12
5. Współpraca w powiecie kwidzyńskim.....	13
6. Zespół Szkół Łączności w Gdańsku	14
IV. Zakładanie i prowadzenie szkół zawodowych przez pracodawców	15
1. Szkoła+Biznes- współpraca na rzecz rozwoju kadr ICT w woj. pomorskim	15
V. Współpraca szkół z pracodawcami – możliwości i rodzaje takiej współpracy wraz z przykładami z województwa pomorskiego	16
VI. Badanie ankietowe.....	20
1. Doskonalenie zawodowe kadry.....	24
2. Doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów.....	26
3. Formy współpracy promujące uczniów uzdolnionych.....	29
4. Inne formy współpracy.....	30
5. Bariery we współpracy.....	31
VII. Wnioski i zalecenia	33
VIII. Wzór kwestionariusza ankietowego	35

I. Wprowadzenie

Rok szkolny 2013/14 to drugi rok reformy szkolnictwa ponadgimnazjalnego, w tym zmiana struktury szkolnictwa zawodowego oraz wprowadzenie w życie nowej podstawy programowej.

W szkołach zawodowych odbywa się kształcenie kwalifikacji wymaganych w zawodach lub do wykonywania konkretnych prac. Wprowadzono również zmiany w systemie egzaminów zawodowych. Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie jest przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, która obowiązuje od dnia 1 września 2012 r. Jest on formą oceny poziomu opanowania przez zdającego wiedzy i umiejętności z zakresu danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, ustalonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach. Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie składa się: z części pisemnej, przeprowadzanej w formie testu pisemnego, oraz z części praktycznej, przeprowadzanej w formie testu praktycznego. Egzamin na poszczególne kwalifikacje są przeprowadzane na różnych etapach nauki, nie tak, jak uprzednio, po zakończeniu nauki w szkole. W przypadku egzaminu przeprowadzanego w zakresie jednej kwalifikacji uczeń uzyskuje świadectwo zdobycia tej kwalifikacji, a po zdobyciu wszystkich kwalifikacji wymaganych w danym zawodzie dostaje dyplom to potwierdzający.

Wprowadzane zmiany mają na celu podniesienie jakości i efektywności, a w konsekwencji także zwiększenie atrakcyjności kształcenia zawodowego, warunkiem niezbędnym tej zmiany jest otwarcie się na potrzeby rynku pracy. Współczesna szkoła zawodowa powinna realizować kształcenie zawodowe, które między innymi dostosowuje kierunki i efekty kształcenia do wymogów rynków lokalnych i regionalnych, a także ułatwia uczestniczenie w nim już w trakcie procesu kształcenia. Proces wdrażania zmian, w ramach którego szczególny nacisk zostanie położony na zwiększenie współpracy szkół z pracodawcami, zakończy się w roku szkolnym 2016/2017.

Niniejsze badanie ma na celu sprawdzenie, jaka jest skala i zakres współpracy szkół zawodowych z pracodawcami. Kwestia ta rozpatrywana jest zarówno w aspekcie aktualnej praktyki, jak i oczekiwań szkół w tym zakresie. W ramach badania przeprowadzono analizę źródeł zastanych oraz zrealizowane zostało badanie ankietowe szkół zawodowych z wybranych powiatów województwa pomorskiego.

W opracowaniu opisane zostały przykłady dobrych praktyk w zakresie współpracy z pracodawcami. Na zakończenie sformułowano szereg zaleceń dotyczących współpracy szkół zawodowych z pracodawcami.

II. Analiza danych zastanych

1. Formy współpracy ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z pracodawcami

W procesie gromadzenia danych na temat form współpracy wykorzystano publikacje:

- opracowane w ramach projektu *Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru* pod tytułem: *Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami-przykładowe rozwiązania*, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2013,
- opracowane w ramach projektu *Edukacja dla pracy* pod tytułem: *Współpraca pracodawców ze szkołami zawodowymi. Teraźniejszość i przyszłość*, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2013,
- *Czy patronat jest rozwiązaniem? Współpraca szkół zawodowych z pracodawcami w regionie łódzkim*, Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi, Łódź 2012,
- Raport końcowy w ramach badania *Ocena stopnia zainteresowania pracodawców współpracą z placówkami kształcenia zawodowego w zakresie praktycznych form nauczania i przygotowania zawodowego w kontekście wdrażania Działania 9.1.2 PO KL*, Warszawa 2010.

Podstawą dobrego przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy jest prowadzenie kształcenia zawodowego, a w szczególności kształcenia praktycznego we współpracy z pracodawcami. Nadal mało satysfakcjonująca jest współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami akcentowana w analizach i raportach z badań, a także poruszana przez środowiska rządowe, samorządowe, organizacje gospodarcze i zawodowe.

Analiza dostępnych wyników badań (*desk research*) wskazuje, że podstawową formą współpracy szkół z przedsiębiorcami/pracodawcami jest organizacja praktycznej nauki zawodu realizowanej w formie zajęć praktycznych oraz praktyk zawodowych.

Ich organizację i realizację u pracodawców reguluje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 roku w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 2010 nr 244 poz. 1626). Praktyczna nauka zawodu (PNZ) organizowana jest przez szkołę, a jeżeli jest organizowana

poza szkołą, to umowę zawiera dyrektor szkoły z podmiotem przyjmującym uczniów na PNZ. Organizacja praktycznej nauki zawodu w rzeczywistych warunkach pracy – u pracodawcy – jest finansowo wspierana przez państwo.

Ważną rolę w kształceniu praktycznym u pracodawców odgrywają zarówno bezpośredni przełożeni ucznia w miejscu pracy, jak i opiekunowie praktyk ze strony współpracującej szkoły.

Organizacja praktycznej nauki zawodu u pracodawcy jest postrzegana jako korzystna zarówno dla przedsiębiorcy, jak i dla szkoły oraz ucznia. Organizacja zajęć w rzeczywistych warunkach pracy, z uwzględnieniem wymagań określonych w wyżej cytowanym rozporządzeniu, jest warunkiem dobrej jakościowo i skutecznej praktycznej nauki zawodu.

Praktyczna nauka zawodu młodocianych jest organizowana przez pracodawcę, który zawarł z nimi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego. Opinie wskazują wyraźnie na to, że najbardziej wartościowe praktyki uczniowie odbywają u pracodawców. Tam są w stanie nauczyć się umiejętności, które przydadzą im się w przyszłej pracy zawodowej. Praktyki odbywane w warsztatach przy szkołach zawodowych często są mało atrakcyjne, głównie ze względu na przestarzały sprzęt, z którego w firmach już się nie korzysta.

W ramach projektu „Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru” GfK Polonia przeprowadziło w końcu 2010 roku badanie szkolnictwa zawodowego w Polsce. Na podstawie badania ilościowego 1075 przedsiębiorców (wywiady telefoniczne) można wywnioskować, że niemal co czwarte przedsiębiorstwo objęte badaniem współpracowało ze szkołą/placówką. Zapytani w trakcie badań, zorganizowanych przez MEN, o współpracę ze szkołami pracodawcy, jako cztery najbardziej popularne formy współpracy wskazali:

- zajęcia praktyczne (wskazało na nie 63%);
- praktyki zawodowe (60% wskazań);
- sponsorowanie szkół (50%);
- kształcenie zawodowe obejmujące zajęcia teoretyczne i praktyczne, w tym specjalizujące (inne niż zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe, np. laboratoria) (48%).

W następnej kolejności wskazywano:

- szkolenia dla uczniów przy współpracy ze szkołą/placówką;
- wzbogacanie bazy szkolnej w materiały dydaktyczne;

- umowy partnerskie ze szkołą zawodową;
- dostarczanie wyposażenia pracowni;
- dostarczanie materiałów lub surowców do praktycznej nauki zawodu;
- klasy patronackie.

Ponadto wskazywano również następujące formy współpracy (rzadziej niż 5% badanych):

- opracowywanie programów nauczania;
- patronat nad szkołą/placówką lub pracownią;
- umowa o współpracy, umowa barterowa;
- szkolenia dla nauczycieli przy współpracy ze szkołą/placówką;
- współorganizację wycieczek dydaktycznych dla uczniów;
- współorganizację wycieczek dydaktycznych dla nauczycieli;
- realizację projektów z wykorzystaniem funduszy UE;
- finansowanie stypendiów dla uczniów;
- organizację olimpiad i konkursów z wiedzy i umiejętności zawodowych.

Zdecydowana większość przedsiębiorstw współpracujących ze szkołami deklarowała współpracę tylko z jedną szkołą zawodową. Nie wszystkie szkoły/placówki kształcenia zawodowego współpracują z biznesem – tylko 79% szkół zawodowych oraz 74% centrów kształcenia praktycznego deklarowało w badaniu taką współpracę.

W prowadzonym jesienią 2013 roku przez Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej monitorowaniu procesu wdrażania podstawy programowej kształcenia w zawodach przyglądano się m.in. współpracy szkół z pracodawcami. Ankietowani nauczyciele do najczęstszych form współpracy, oprócz zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, zaliczali: konsultacje, pozyskiwanie materiałów szkoleniowych, organizowanie wycieczek przedmiotowych oraz organizację konkursów, turniejów i olimpiad dla uczniów.

Prawie 30% nauczycieli wskazało, że opracowując nowe programy nauczania dla zawodu, współpracowali z pracodawcami. Wśród nauczycieli biorących udział w monitorowaniu procesu

wdrażania podstawy programowej kształcenia w zawodach ponad 6% wskazało, że jedną z form współpracy z pracodawcami są staże zawodowe dla nauczycieli, a ponad 2% wskazało, że jedną z form współpracy z pracodawcami są klasy patronackie.

Z kolei z badań przeprowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim przez Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego (CRSG) w roku 2010 wynika wiele pozytywnych przykładów współpracy. Prawie 80% szkół/placówek współpracowało z pracodawcami w 3-5 obszarach. Jednak wśród badanych pracodawców aż 66% nie prowadziło praktycznej nauki zawodu w okresie ostatnich pięciu latach. Z punktu widzenia pracodawców najważniejsze przyczyny nie nawiązywania współpracy to brak takiej potrzeby oraz brak kadry, która mogłaby się zająć opieką nad uczniami i praktykantami. Dla pracodawców, szczególnie małych przedsiębiorstw, poważną trudnością jest wygospodarowanie pracownika, który mógłby się zająć uczniem. Wyniki badań jakościowych pokazują, że nawiązywanie współpracy między szkołami i pracodawcami bardzo często uzależnione jest od osobistych kontaktów między kadrą szkół i przedsiębiorstw. Również pomoc absolwentów szkół jest bardzo istotna dla pozyskania dobrej współpracy.

Dwie trzecie przedsiębiorstw, realizujących jakąkolwiek formę współpracy ze szkołami lub CKP, miało kontakt w tym obszarze z zasadniczymi szkołami zawodowymi, jedna trzecia z technikami, a jedna czwarta ze szkołami policealnymi.

Ważnym elementem rozszerzania współpracy szkół zawodowych z pracodawcami stały się staże uczniów oraz nauczycieli u pracodawców, m.in. organizowane w ramach projektów konkursowych współfinansowanych z środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wprowadzane od 1 września 2012 roku zmiany w kształceniu zawodowym rozszerzyły ww. katalog form współpracy szkół z pracodawcami m.in. o:

- współpracę przy opracowywaniu programu nauczania dla zawodu, w tym praktycznej nauki zawodu,
- przeprowadzanie części praktycznej egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie,
- udział pracodawców jako egzaminatorów w egzaminie potwierdzającym kwalifikacje zawodowe.

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty przedstawiciel pracodawcy lub organizacji pracodawców może również zostać egzaminatorem w zakresie przeprowadzenia egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie. Od osoby takiej wymaga się posiadania kwalifikacji wymaganych od instruk-

tora praktycznej nauki zawodu oraz co najmniej trzyletniego stażu pracy w zawodzie, w którym przeprowadzany jest egzamin. Według danych pozyskanych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku w 2014 roku, poszerza się współpraca szkół z pracodawcami w województwie pomorskim w zakresie organizacji części praktycznej egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w następujących obszarach: budowlanym, rolniczo-leśnym, mechanicznym (np. w zawodzie monter kadłubów okrętowych) oraz w niewielkiej grupie zawodów z obszaru medyczno-społecznego. Także pracodawcy zaangażowani w szkołach jako nauczyciele kształcenia zawodowego zdobywają uprawnienia egzaminatorów.

Analiza form współpracy szkół zawodowych z pracodawcami wskazuje, że prawie każda z nich zawiera elementy doradztwa zawodowego. Im częściej uczeń szkoły zawodowej styka się z rzeczywistymi warunkami pracy, poznaje kulturę organizacyjną zakładów pracy, obowiązujące w nich procedury, wymagane kompetencje, tym więcej wie o przyszłym zawodzie, tym lepiej ocenia swoje możliwości na odniesienie w nim sukcesu. A przesłanki, na których opiera swoje decyzje zawodowe wypływają ze znajomości przyszłej pracy – faktów, a nie informacji uzyskanych pośrednio, lub stereotypów funkcjonujących w społeczeństwie. Nieco inna jest sytuacja w gimnazjach. Tu współpraca szkoły z pracodawcami nie jest już tak naturalna.

W kwestii udostępniania do pracy w szkole „praktyków” współpraca w tym zakresie obejmuje możliwość prowadzenia zajęć w szkole przez osoby, których głównym miejscem zatrudnienia jest zakład pracy. Osoby na co dzień zatrudnione w zakładzie pracy prowadzą zajęcia teoretyczne lub praktyczne w placówce zawodowej. Dzięki temu uczniowie mogą zdobyć wiedzę i umiejętności w zakresie metod i technologii aktualnie stosowanych przez pracodawców.

Dominującą formą organizacyjną współpracy szkół zawodowych z pracodawcami jest umowa partnerska, jak również indywidualne umowy podpisywane przez pracodawców z uczniami (kształcenie młodocianych pracowników), w dalszej kolejności patronat oraz partnerstwo na rzecz realizacji projektów z wykorzystaniem funduszy UE. Współpraca patronacka w skali kraju występowała zaledwie w jednej na 5 szkół, np. w regionie łódzkim jedynie w 9 na 71 badanych placówek (dane z 2010 roku).

Brak jest danych z badań na temat form współpracy szkół zawodowych i pracodawców w województwie pomorskim z ostatnich lat. Pewne dane, które udało się pozyskać, dotyczą powiatów bytowskiego oraz malborskiego.

Z raportu z badań przeprowadzonych w powiecie bytowskim w roku 2009 przez PBS DGA Sp. z o. o. w ramach projektu „Zawodowo kształcimy z głową” wynika niewielka współpraca na szcze-

blu lokalnym między szkołami zawodowymi a przedsiębiorstwami. Badania zostały zrealizowane na zlecenie powiatu bytowskiego, łącznie przebadano 204 firmy i instytucje z terenu powiatu. Wśród badanych mikroprzedsiębiorstwa (0-9 pracowników) stanowiły 94%, małe firmy (10-49 pracowników) – 5%, średnie (50-249 pracowników)– 0,9%, a duże (250 i więcej pracowników) – 0,1%. Jedynie co piąta firma przyznaje, że zdarzyło jej się współpracować ze szkołą, aby organizować naukę w ten sposób, by w przyszłości mieć lepiej przygotowanych pracowników. Wśród najczęściej przywoływanych przyczyn wskazywano na brak takiej potrzeby lub bierność zarówno po stronie szkół, jak i pracodawców. Okazuje się też, że połowa firm z powiatu w ogóle nie jest zainteresowana taką współpracą.

Mniej więcej co dziesiąty respondent przyznaje, że przyczyną braku współpracy była swoista bierność po obu stronach.

W strategii rozwoju edukacji zawodowej powiatu malborskiego na lata 2010-2015 czytamy: „Niewielki odsetek pracodawców z powiatu malborskiego współpracuje ze szkołami zawodowymi i samorządem lokalnym, aby w przyszłości mieć lepiej wykwalifikowanych pracowników”. Tylko co siódme przedsiębiorstwo z obszaru powiatu malborskiego zadeklarowało podczas badania przeprowadzonego w 2009 roku, że współpracuje lub współpracowało z jakąś szkołą zawodową, aby mieć wpływ na sposób nauki zawodu w tej szkole, by w konsekwencji mieć potem lepiej wykwalifikowanych pracowników. Dużo rzadziej takie działania podejmowały najmniejsze firmy oraz branża handlowa. Badane instytucje współpracują najczęściej ze szkołami umożliwiając uczniom praktyki i staże. Nie istnieje natomiast żadna szeroka płaszczyzna współpracy będąca jednocześnie forum wymiany doświadczeń i oczekiwań. Potrzebę takiej współpracy widzą również badani nauczyciele.

W kolejnych latach planuje się poszerzenie i upowszechnienie form współpracy wszystkich szkół zawodowych z pracodawcami w procesie kształcenia zawodowego i egzaminowania.

Niezwykle ważne będzie włączenie w ten proces organizacji pracodawców a także jednostek samorządu terytorialnego-organów prowadzących szkoły zawodowe.

Na poziomie lokalnym i regionalnym planuje się oprócz organizacji we współpracy zajęć praktycznych i praktyk zawodowych dla uczniów także:

- wspólne przygotowywanie programów nauczania dla zawodu, w tym praktycznej nauki zawodu,
- organizację staży dla uczniów,
- organizację staży dla nauczycieli,

- wspólne prowadzenie kwalifikacyjnych kursów zawodowych z pracodawcami,
- zwiększenie dostępu uczniów i nauczycieli do nowoczesnych technik i technologii poprzez współpracę z pracodawcami i z uczelniami,
- uruchamianie nowych kierunków kształcenia na wniosek pracodawcy odpowiadających regionalnemu i lokalnym rynkom pracy,
- przeprowadzanie części praktycznej egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie u pracodawców,
- udział pracodawców jako egzaminatorów w egzaminie potwierdzającym kwalifikacje,
- wspólne działania w obszarze doradztwa zawodowego także na rzecz uczniów gimnazjów.

Skuteczne zachęcenie pracodawców do współpracy ze szkołami i trwałe zaangażowanie w tworzenie oferty kształcenia zawodowego wymaga kompleksowego modelu współpracy.

Bez wątpienia jednym z największych priorytetów polityki edukacyjnej szkolnictwa zawodowego powinno być wzmocnienie współpracy pomiędzy pracodawcami a szkołami/placówkami w zakresie kształcenia praktycznego.

III. Przykłady dobrych praktyk w województwie pomorskim

1. Szkolnictwo zawodowe w regionie a wyzwania rynku pracy

Samorząd Województwa Pomorskiego od 1 września 2011 roku realizuje w ramach Działania 9.2 PO KL 2007-2013 projekt pn.: *Pomorskie – dobry kurs na edukację. Szkolnictwo zawodowe w regionie a wyzwania rynku pracy*. Głównym celem projektu jest poprawa jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego w regionie. Wsparciem w ramach projektu objęci są zarówno uczniowie, jak i szkoły prowadzące kształcenie zawodowe.

Budżet projektu wynosi 20 mln zł, z czego ok. 17,5 mln zł to dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, pozostałą kwotę (ok. 2,5 mln) stanowi wkład własny samorządu województwa pomorskiego oraz wchodzących w jego skład powiatów.

Wszyscy uczniowie – uczestnicy projektu, których jest ponad 36 tysięcy, odbywają praktyki zawodowe zgodnie z opracowanymi specjalnie na potrzeby projektu standardami praktyk zawodo-

wych i praktycznej nauki zawodu. Ponad 8,5 tysiąca osób uczęszczało na pozalekcyjne zajęcia z języków obcych, około 11 tysięcy brało udział w warsztatach doradztwa edukacyjno-zawodowego. Działaniem, które cieszy się największym zainteresowaniem ze strony uczniów są kursy umożliwiające zdobycie dodatkowych umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Kolejną formą wsparcia uczniów są spotkania z potencjalnymi pracodawcami. Celem tych wizyt jest zapoznanie uczniów z uwarunkowaniami rynku pracy, organizacją pracy, wyposażeniem stanowisk pracy i oczekiwaniami przedsiębiorców wobec potencjalnych pracowników. Umożliwia to stworzenie mechanizmu powiązania kształcenia zawodowego z pracodawcami oraz pozwala dostosować ofertę szkół do wymogów rynku pracy. Płaszczyzną do spotkania z pracodawcami są także targi, na których prezentowana jest oferta edukacyjna szkół. W ramach projektu zorganizowano 6 spotkań przedstawicieli szkół określonej branży z pracodawcami mających na celu wymianę doświadczeń, poglądów i oczekiwań oraz wymagań tak zwanych seminariów branżowych. Sprzyjają one budowaniu trwałych relacji między oświatą a biznesem.

Prócz działań adresowanych do uczniów i pracodawców, wsparciem w formie zakupu pomocy dydaktycznych do pracowni kształcenia zawodowego zostały objęte także szkoły. Przeznaczono na ten cel około 6 mln zł; w jednej trzeciej są to środki przekazane przez wszystkie powiaty i miasta na prawach powiatu z naszego województwa, w dwóch trzecich środki unijne. Szkoły otrzymują nowoczesne wyposażenie niezbędne do realizacji zajęć praktycznych na poziomie, jakiego oczekują wiodący pracodawcy w regionie. Rodzaj zamawianego sprzętu odpowiada specyfice pomorskich szkół oraz uwzględnia standardy wyposażenia pracowni kształcenia zawodowego.

2. Państwowe Szkoły Budownictwa w Gdańsku (PSB)

W styczniu 2007 roku podpisano porozumienie między Zakładem Usług Inżynierskich „Apeks” sp. z o.o a Państwowymi Szkołami Budownictwa w Gdańsku. W porozumieniu czytamy, że strony postanawiają wspólnie działać na rzecz podwyższenia poziomu kształcenia uczniów PSB. Współpraca polega na:

- współtworzeniu, doradztwie, opiniowaniu i ewaluacji praktyk, innowacji i eksperymentów wdrażanych w PSB oraz w ZUI APEKS;
- udostępnianiu własnej bazy lokalowej na wybrane zajęcia praktyczne;
- zapewnienie uczniom PSB informacji o kryteriach rekrutacji i warunkach pracy w ZUI APEKS;
- kreowaniu modelu absolwenta szkoły zgodnego z oczekiwaniami geodezyjnego rynku pracy;
- udostępnianie bazy sprzętowej i programowej posiadanej przez ZUI APEKS w celach dydaktycznych;

- wspólne budowanie programów nauczania w celu spełniania wymogów współczesnego rynku usług geodezyjnych;
- dostosowanie programów praktyk zawodowych do oczekiwań pracodawców;
- zachęcanie uczniów PSB do podejmowania praktyk w ZUI APEKS.

Geopartner sp. z o.o. funduje stypendia dla najlepszych uczniów z klas geodezyjnych. Ponadto prowadzone są zajęcia umożliwiające otrzymanie certyfikatów firm: Geberit, Junkers, Brass, Velux, Mapei, Knauff (po wcześniejszym doposażeniu pracowni).

3. Zespół Szkół Samochodowych w Gdańsku

Zespół Szkół Samochodowych w Gdańsku rozpoczął współpracę z Toyota Motor Poland w 2007 roku. W dniu 30 listopada została oficjalnie podpisana umowa pomiędzy dyrektorem szkoły i dyrektorem generalnym Toyota Motor Poland.

W ramach umowy realizowany jest program T-TEP (Toyota Technical Education). Program obejmuje działania na rzecz całej społeczności szkolnej, oprócz edukacji uczniów, wspiera nauczycieli w rozwijaniu i aktualizowaniu wiedzy fachowej.

W pierwszym etapie współpracy firma Toyota wyposażyła szkolną pracownię samochodową w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. Przeznaczone one są głównie do nauki w klasach patronackich, do których należy z każdego rocznika jedna (najlepsza) klasa technikum w zawodzie technik pojazdów samochodowych. Z pracowni korzystają jednak w czasie zajęć dydaktycznych również inni uczniowie szkoły, także z klas nie objętych bezpośrednio patronatem.

Uczniowie z klas patronackich po odbytych szkoleniach mogą przystąpić do egzaminu i uzyskać certyfikat mechanika pierwszego stopnia Toyoty.

W ramach programu T-TEP nauczyciele przedmiotów zawodowych mają możliwość uczestniczenia w kursach szkoleniowych, których celem jest zapoznanie z nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi zastosowanymi w pojazdach toyoty. Dzięki tym szkoleniom mogą przekazywać wiedzę uczniom oraz wspierać swój rozwój zawodowy.

Podpisując umowę dyrektor Toyota Motor Poland powiedział, że chciałby, aby jego firma postrzegana była nie tylko jako producent nowoczesnych pojazdów, ale również jako aktywny członek lokalnej społeczności. Taki efekt z punktu widzenia szkoły został uzyskany, a współpraca przynosi obopólne korzyści.

4. Zespół Szkół Technicznych w Gdyni

W dniu 9 października 2013 r. gdańska firma SunreefYachts objęła swoim patronatem Zespół Szkół Technicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego. Patronat obejmuje swoim zakresem kształcenie zawodowe w branży okrętowej i jest prowadzony w kierunku podwyższania jakości edukacji. Firma zobowiązuje się do prowadzenia zajęć praktycznych dla uczniów ZST. Dla wyróżniających się wiedzą i zaangażowaniem praktykantów przewidziane są premie finansowe.

Stocznia SunreefYachts mieści się w samym sercu Stoczni Gdańskiej i jest światowym liderem w projektowaniu i konstrukcji katamaranów żaglowych, motorowych oraz super jachtów typu „custom made” o długości od 60 do ponad 200 stóp. SunreefYachts posiada wiedzę i doświadczenie oraz zaplecze techniczne niezbędne do budowania jachtów najwyższej jakości z kompozytu lub aluminium, przy użyciu najbardziej zaawansowanych technologii stosowanych dziś w przemyśle jachtowym.

5. Współpraca w powiecie kwidzyńskim

16 maja w Starostwie Powiatowym w Kwidzynie dwie firmy kluczowe dla gospodarki, rozwoju, lecz również postrzegania regionu – International Paper Kwidzyn i KBR, podpisały umowy o współpracy ze średnimi szkołami zawodowymi, mogącymi w przyszłości stanowić źródło pozyskiwania potencjalnych pracowników. Wspomnianą umowę z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, podpisali Prezes International Paper Kwidzyn i Prezes KBR. Firma International Paper Kwidzyn podpisała również umowę z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Kwidzynie.

W zamyśle pomysłodawców zawarcie umów ma przyczynić się do pogłębienia współpracy pomiędzy zakładami pracy i szkołami w celu podniesienia poziomu wiedzy technicznej i kluczowych kompetencji absolwentów szkoły, a także lepszego ich przygotowania do wymagań współczesnego rynku pracy. Współpraca obejmować będzie działania ukierunkowane na wzmocnienie atrakcyjności i jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu oraz lepsze przygotowanie uczniów do świadomego planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

W ramach współpracy uczniowie klas objętych umową będą mieli możliwość odbywania praktyk czy skorzystania z organizowanych wycieczek zawodowych. Młodzież stojąca przed decyzją wyboru szkoły ponadgimnazjalnej może liczyć na pomoc w określeniu swoich zawodowych zainteresowań poprzez możliwość bliższego zapoznania się z preferowaną przez potencjalnych pracodawców ścieżką zawodową, jak i ich oczekiwaniami względem przyszłych pracowników. Wśród innych działań wskazać również należy współorganizowanie konkursów propagujących wiedzę techniczną, partycypowanie pracodawcy w unowocześnianiu bazy warsztatowej szkoły poprzez przekazywanie sprzętu i urządzeń mogących stanowić pomoce dydaktyczne w szkole.

Na najlepszych absolwentów spełniających kryteria rekrutacji czekają oferty rocznego płatnego stażu w International Paper Kwidzyn, firmy będącej jednym z największych i najbardziej cenionych pracodawców w regionie. Dodatkowym atutem dla najlepszych uczniów kończących szkoły objęte umową jest możliwość skorzystania z czesnego w ramach podjęcia nauki na kierunku studiów zaakceptowanym przez International Paper Kwidzyn.

Umowy wchodzi w życie z dniem 1 września 2014 roku i obowiązywać będą przez trzy lata, tj. do 31 sierpnia 2017 roku z możliwością jej przedłużenia na kolejne trzy lata. Spółka International Paper Kwidzyn należy do International Paper – globalnego lidera w produkcji papieru i opakowań posiadającego zakłady produkcyjne na terenie Ameryki Północnej, Europy, Ameryki Łacińskiej, Rosji, Azji i Afryki Północnej. Działalność International Paper Kwidzyn obejmuje produkcję papieru kserograficznego, offsetowego, tektury powlekanej, papieru gazetowego oraz celulozy. Firma zatrudnia ponad 1300 pracowników i jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych firm społecznie odpowiedzialnych w regionie pomorskim. W 2013 roku sprzedaż netto wyniosła 2.4 miliarda złotych. Informacje na temat International Paper Kwidzyn znajdują się na stronie www.internationalpaper.com.pl

KBR POLAND Sp. z o.o. (dawniej BE&K Europe) istnieje na rynku polskim od 1994 roku ugruntowując swoją pozycję jako duże przedsiębiorstwo specjalizujące się w kompleksowej obsłudze projektów remontowych, prefabrykacyjnych, utrzymania ruchu i usług budowlano-montażowych dla przemysłu papierniczego, drzewnego, energetycznego i chemicznego. Od 2008 roku stanowi część koncernu KBR Inc. z główną siedzibą w Houston w Teksasie, USA. Obecnie zatrudnia ponad 700 pracowników realizując projekty w różnych krajach na terenie całej Europy. Rzetelność firmy wobec klientów, dostawców, pracowników i środowiska lokalnego jest doceniana na zewnątrz, czego przejawem jest między innymi wieloletnie nagradzanie certyfikatami i statuetką programu „Przedsiębiorstwo Fair Play”.

6. Zespół Szkół Łączności w Gdańsku

10 czerwca 2014 r. dokonano uroczystego podpisania porozumienia o współpracy pomiędzy Zespołem Szkół Łączności a LOTOS Serwis. Na mocy porozumienia firma objęła patronatem jedną z klas. W ramach współpracy uczniowie będą mieli m.in. dodatkowe zajęcia z pracownikami LOTOS Serwis. Prezes zarządu i dyrektor naczelny podkreślił: „Porozumienie podpisano w celu podnoszenia poziomu jakości kształcenia przedmiotów zawodowych, umożliwienia uczniom zapoznania się z zakładem automatyki przemysłowej LOTOS Serwis oraz przygotowania odpowiednio wykwalifikowanej kadry, potencjalnych kandydatów do pracy w Grupie Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. To dla LOTOS Serwis możliwość profilowania kształcenia młodzieży pod kątem bardzo wysoko zaawansowanych technologicznie i technicznie potrzeb przemysłu rafineryjnego. LOTOS Serwis w ramach realizowane-

go w Grupie Kapitałowej LOTOS programu Efektywność i Rozwój będzie aktywnym uczestnikiem projektów inwestycyjnych związanych z rozwojem rafinerii w Gdańsku. Planując dalszy rozwój spółki, chcemy, żeby wybrani absolwenci Zespołu Szkół Łączności dołączyli do jednej z najlepszych w Europie firm serwisowo remontowych”.

IV. Zakładanie i prowadzenie szkół zawodowych przez pracodawców

Aktualne przepisy oświatowe, jak i rzeczywistość pozwalają na to by pracodawcy zakładali i prowadzili szkoły zawodowe. Mogą oni zakładać szkoły niepubliczne, które – podobnie jak szkoły publiczne – działają na podstawie przepisów zawartych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (szczegółowe regulacje w zakresie zakładania i prowadzenia szkół niepublicznych zawarte są w rozdziale 8 ustawy). Są one odciążeniem dla samorządów w wykonywaniu ich zadania w zakresie organizacji szkolnictwa zawodowego, jednocześnie stanowią gwarancję realizacji zadań związanych z przygotowaniem praktycznym uczniów.

Przykładem w województwie pomorskim jest Niepubliczna Szkoła Rzemiosła w Wejherowie, o uprawnieniach szkoły publicznej, której organem prowadzącym jest Powiatowy Cech Rzemiosł Małych i Średnich Przedsiębiorstw – Związek Pracodawców. Rozpoczęła ona swoją działalność w roku szkolnym 2006/2007.

W szkole prowadzone jest kształcenie w zawodach: fryzjer, stolarz, tapicer, mechanik pojazdów samochodowych, blacharz samochodowy, sprzedawca oraz kucharz, elektromechanik pojazdów samochodowych, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, cukiernik, wędliniarz, murarz-tylnkarz, dekarz, ślusarz, złotnik-jubiler. Prowadzone są także dla uczniów nieodpłatne dodatkowe zajęcia finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W roku szkolnym 2008/2009 mury szkoły opuścili pierwsi absolwenci.

Pomorskie Szkoły Rzemiosł w Gdańsku to zespół szkół, w skład którego wchodzi Technikum Nr 1 oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1. – prowadzony jest przez Pomorską Izbę Rzemieślniczą Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Pomorskie Szkoły Rzemiosł rozpoczęły swoją działalność z rokiem szkolnym 2008/2009.

1. Szkoła+Biznes- współpraca na rzecz rozwoju kadr ICT w woj. pomorskim

Projekt pn. „Szkoła+Biznes- współpraca na rzecz rozwoju kadr ICT w woj. pomorskim” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego jest realizowany przez Fundację Edukacyjne Centrum Doskonalenia oraz siedem partnerskich szkół/placówek

kształcenia zawodowego w okresie od 1.07.2013 do 30.06.2015 roku w siedmiu placówkach kształcenia zawodowego na terenie woj. pomorskiego.

Celem ogólnym projektu jest podniesienie jakości kształcenia w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego w woj. pomorskim poprzez wdrożenie Programu Rozwojowego.

Cele szczegółowe to:

- podniesienie kompetencji zawodowych min. 90% uczestników (uczniów i uczennic),
- wzrost u min. 90% uczestników (uczniów i uczennic) świadomości nt. efektywnego planowania ścieżki edukacyjno zawodowej w szkołach zawodowych woj. pomorskiego,
- podniesienie jakości kształcenia praktycznego w szkołach zawodowych na terenie woj. pomorskiego poprzez dostosowanie bazy sprzętowo-dydaktycznej do potrzeb branży ICT w terminie 1.07.2013 – 30.06.2015,
- podniesienie u 240 uczestników praktycznych umiejętności wykonywania zawodów w branży ICT.

Szkoły/placówki biorące udział w projekcie:

1. Zespół Szkół Technicznych w Kartuzach - 4 grupy,
2. Zespół Szkół Chłodniczych i Elektrycznych w Gdyni - 8 grup,
3. Zespół Szkół Łączności w Gdańsku - 12 grup,
4. Zespół Szkół Technicznych w Tczewie - 4 grupy,
5. Zespół Szkół Ponad gimnazjalnych w Owidzu - 8 grup,
6. Zespół Kształcenia Zawodowego w Tczewie - 4 grupy,
7. Centrum Kształcenia Praktycznego w Gdańsku - 4 grupy.

V. Współpraca szkół z pracodawcami – możliwości i rodzaje takiej współpracy wraz z przykładami z województwa pomorskiego¹

¹ Materiał opracowany w ramach projektu Pomorskie – dobry kurs na edukację. Szkolnictwo zawodowe w regionie a wyzwania rynku pracy

Reforma szkolnictwa zawodowego, która została wdrożona w roku 2012, miała na celu poprawę jakości kształcenia zawodowego, między innymi poprzez włączenie pracodawców w proces kształcenia. Pracodawca może m.in. brać czynny udział w opracowaniu ofert szkół, w tworzeniu programów nauczania, w realizacji praktycznej nauki zawodu czy w procesie egzaminowania.

Pożądana byłaby jak najszersza współpraca obejmująca nie tylko samą realizację zajęć praktycznych i praktyk zawodowych u pracodawców czyli w rzeczywistych warunkach (taka współpraca jest praktykowana w większości szkół zawodowych województwa pomorskiego), ale również inne formy działania jak na przykład:

1. **Włączenie pracodawców w proces opracowania programów nauczania we współpracy ze szkołą** – wspólnie opracowane programy gwarantują realizację podstawy programowej, a jednocześnie dostosowane są do specyfiki przedsiębiorstwa, czyli do wymagań lokalnego rynku pracy. W ten sposób pracodawca nabywa wysokowykwalifikowanych pracowników, posiadających wiedzę z zakresu technologii stosowanej w przedsiębiorstwie, a absolwenci mają większą szansę na zatrudnienie.

Przykłady z regionu:

- a. porozumienie między **Państwowymi Szkołami Budownictwa** i Zakładem Usług Inżynierskich "APEKS" - wspólne budowanie programów nauczania w celu spełniania wymogów współczesnego rynku usług geodezyjnych; dostosowanie programów praktyk zawodowych do oczekiwań pracodawców; zachęcanie uczniów PSB do podejmowania praktyk w ZUI APEKS;
 - b. budowanie programów nauczania we współpracy z firmami: Satel, Vectra, Vector, Intel i innymi zrzeszonymi w PIKE i w Pracodawcach Pomorza – **Zespół Szkół Łączności w Gdańsku**;
 - c. wspólne opracowanie programu nauczania dla zawodu technik-elektronik ukierunkowanego na automatykę przemysłową w klasie patronackiej firmy LOTOS (porozumienie 2014)- **Zespół Szkół Łączności w Gdańsku**.
2. **Doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne** – takie działanie przynosi korzyści zarówno szkole, która wzbogaca swoją bazę dydaktyczną, ale również pracodawcy, gdyż uczniowie nabywają umiejętności wykorzystując bazę dydaktyczną, z którą zetkną się w dalszej pracy zawodowej, często również reklamując konkretnego producenta.

Przykłady z regionu:

- a. wyposażenie pracowni specjalistycznych (systemów alarmowych (Satel), automatyki przemysłowej (Simex), techniki światłowodowej (Sprint), telekomunikacji cyfrowej (DGT i

Slican), tv kablowej, satelitarnej i dozorowej (Telkom-Telmor), technik lutowania (Satel, BIALL) - **Zespół Szkół Łączności w Gdańsku**;

- b. wyposażenie specjalistycznej pracowni samochodowej przez TOYOTA Motor Poland w ramach patronatu – **Zespół Szkół Samochodowych w Gdańsku**;
- c. partycypowanie pracodawcy w unowocześnianiu bazy warsztatowej szkoły poprzez przekazywanie sprzętu i urządzeń mogących stanowić pomoce dydaktyczne w szkole przez International Paper Kwidzyn (w ramach umowy zawartej z **CKZiU w Kwidzynie**).

3. **Udział pracodawców w doskonaleniu zawodowym nauczycieli kształcenia zawodowego.**

Przykłady z regionu:

- a. szkolenia specjalistyczne (bezpłatne) dla nauczycieli przedmiotów samochodowych z zakresu technologii wykorzystywanych w samochodach marki TOYOTA - **Zespół Szkół Samochodowych w Gdańsku** (w ramach patronatu TOYOTY);
- b. szkolenia nauczycieli przez firmę SATEL – w ramach porozumienia z **Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Wejherowie**.

4. **Organizowanie/współorganizowanie/dofinansowanie konkursów** dla uczniów (szkolnych, międzyszkolnych i wyższego stopnia).

Przykłady z regionu:

- a. dofinansowanie nagród w konkursie „chemia wokół nas” przez grupę LOTOS - **Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Gdańsku**;
- b. współorganizowanie konkursów propagujących wiedzę techniczną przez International Paper Kwidzyn (w ramach umowy zawartej z **CKZiU w Kwidzynie**).

5. **Organizowanie dodatkowych kursów, szkoleń dla uczniów.**

Przykłady z regionu:

- a. możliwość odbycia dodatkowego szkolenia i uzyskania certyfikatu mechanika pierwszego stopnia TOYOTY - **Zespół Szkół Samochodowych w Gdańsku** (w ramach patronatu TOYOTY);
- b. możliwość uzyskania tytułu „Technika obsługowego firmy Mercedes” (po zdanych egzaminie) – **Zespół Szkół Mechanicznych w Gdyni** (w ramach patronatu firmy Mercedes);
- c. możliwość otrzymania certyfikatu wystawianego przez Polsko – Niemiecką Izbę Przemysłowo – Handlową (AHK-Polska) i podpisany przez Niemieckie Zrzeszenie Izb Przemysłowo-

wo-Handlowych (DIHK-Niemcy) - **Zespół Szkół Mechanicznych w Gdyni** (w ramach patronatu firmy MAN);

- d. zajęcia umożliwiające otrzymanie certyfikatów firm: Geberit, Junkers, Brass, Velux, Mapei, Knauff – **Państwowe Szkoły Budownictwa w Gdańsku**.

6. **Ufundowanie stypendiów i innych nagród dla uczniów** (np. z najlepszymi wynikami, zaangażowanie w praktyczną naukę zawodu lub uzdolnionymi w konkretnej branży zawodowej).

Przykłady z regionu:

- a. stypendium fundowane jest przez firmę "Geopartner" dla najlepszych uczniów klas geodezyjnych – **Państwowe Szkoły Budownictwa w Gdańsku**;
- b. stypendium ufundowane dla najlepszego ucznia **Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Gdańsku** w zawodzie technik technologii chemicznej i technik analityk przez grupę LOTOS;
- c. roczny płatny staż w International Paper Kwidzyn dla najlepszego absolwenta spełniającego warunki rekrutacji – (w ramach umowy zawartej z **CKZiU w Kwidzynie**);
- d. czesne dla najlepszych uczniów kończących szkołę w ramach podjęcia nauki na kierunku studiów zaakceptowanym przez International Paper Kwidzyn - (w ramach umowy zawartej z **CKZiU w Kwidzynie**);
- e. firma Crist funduje stypendia uczniom **Zespołu Szkół Technicznych w Gdyni**;
- f. dla dwóch najlepszych uczniów z każdej klasy zostaną przydzielone stypendia o znacznej wysokości przez firmę Flextronics – w ramach porozumienia z **Technikum im. Józefa Hallera w Owidzu**.

Ponadto inne pożądaną obecnie formy współpracy, rzadko promowane przez szkoły to:

7. zaangażowanie pracodawców w tworzenie oferty kształcenia – szkoły zawodowe kształcą na potrzeby rynku pracy, więc współpraca w tym zakresie jest jak najbardziej zasadna (np. pod patronatem firmy HTEP Polska Sp. z o.o. Sunreef w Gdańsku po wielu latach przerwy planowane jest otwarcie zawodu stolarza w Zespole Szkół Technicznych w Gdyni),
8. włączenie pracodawców w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie (organizowanych przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne),
9. wsparcie dyrektorów szkół i placówek w promocji np. danego zawodu wśród gimnazjalistów.

W ostatnich latach współpraca szkół i pracodawców rozwija się, chociaż ciągle nie tak, jak byśmy oczekiwali. Najważniejsze przyczyny takiego stanu to wciąż przede wszystkim: niskie korzyści finansowe dla pracodawcy z tytułu kształcenia uczniów oraz brak ulg z tego tytułu, brak w przedsiębiorstwach odpowiedniej kadry z uprawnieniami i brak świadomości o możliwości współpracy szkół z pracodawcami.

Niestety – szkoły naszego województwa niezbyt dobrze promują swoją współpracę z pracodawcami (co wcale nie oznacza, że jej nie ma). W większości przypadków nie ma wyczerpującej informacji na stronach internetowych szkół.

O niewielkiej promocji współpracy może świadczyć również fakt, że w konkursach ogólnopolskich dla szkół zawodowych promujących współpracę z pracodawcami wśród laureatów nie ma szkół z województwa pomorskiego. Szkoły spoza województwa, biorące udział w konkursach przedstawiają bardzo dobre, wręcz modelowe formy współpracy z pracodawcami.

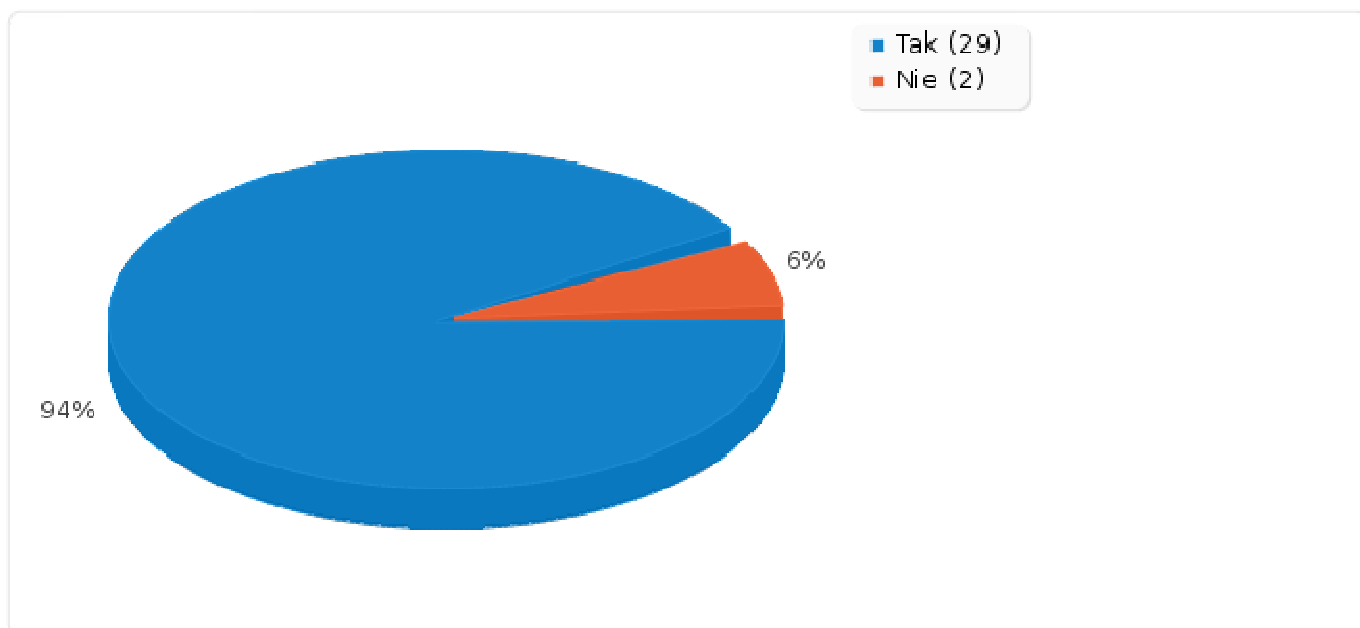
VI. Badanie ankietowe

Badanie przeprowadzono w dniach 28 marca do 15 kwietnia 2014 r. za pomocą elektronicznego kwestionariusza ankietowego udostępnionego przez internet.

Zaproszenia do udziału w badaniu skierowano do wszystkich zasadniczych szkół zawodowych, techników, szkół policealnych (szkół publicznych dla młodzieży) z powiatów chojnickiego, człuchowskiego, malborskiego oraz miasta Gdyni (jednego spośród czterech miast na prawach powiatu). Zatem badaniem objęto trzy powiaty ziemskie i jeden grodzki co stanowi 20% powiatów województwa pomorskiego.

Spośród 37 zaproszonych szkół ponadgimnazjalnych zawodowych publicznych, różnych typów, kompletne odpowiedzi otrzymano od 31 szkół – stopa zwrotu odpowiedzi w badaniu wyniosła 83,8%.

W pierwszym pytaniu badanych zapytano, czy szkoła współpracuje z pracodawcami w zakresie kształcenia uczniów. Prowadzenie takiej współpracy zadeklarowało 29 spośród 31 szkół czyli 94%.

Szkoła współpracuje z pracodawcami w zakresie kształcenia uczniów

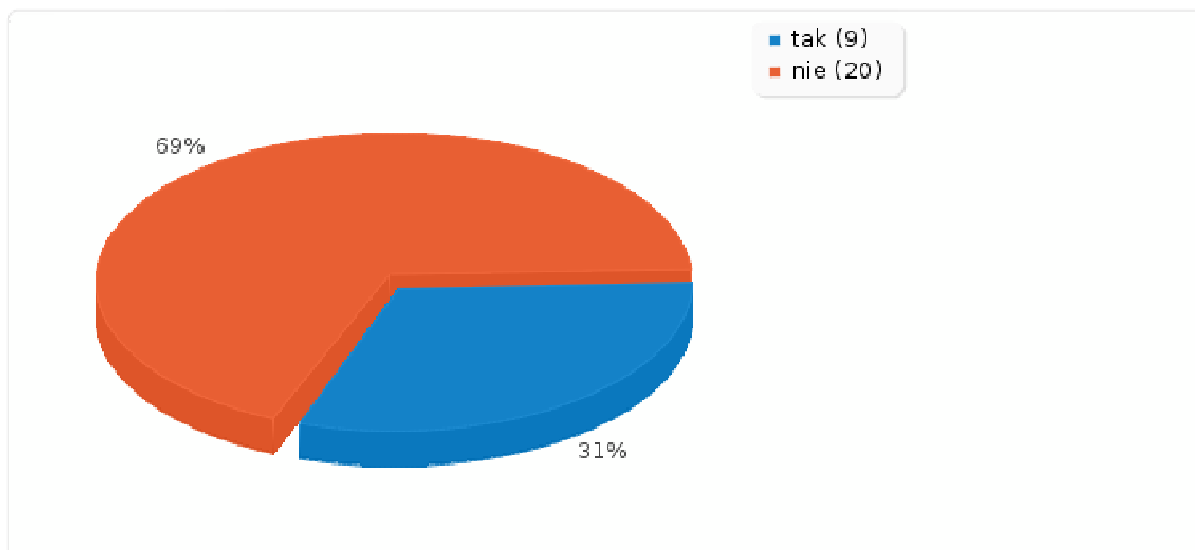
Dwie spośród badanych szkół, które nie współpracują z pracodawcami kierują swoich uczniów na kształcenie praktyczne zawodowe do Centrum Kształcenia Praktycznego.

Z analizy pozyskanych danych wynika, że kształcenie praktyczne organizowane we współpracy z pracodawcami (29 szkół) to realizacja:

- zajęć praktycznych -83% badanych szkół,
- praktyk zawodowych-79% badanych szkół,
- nauki zawodu (zatrudnianie młodocianych pracowników)-27,6%.

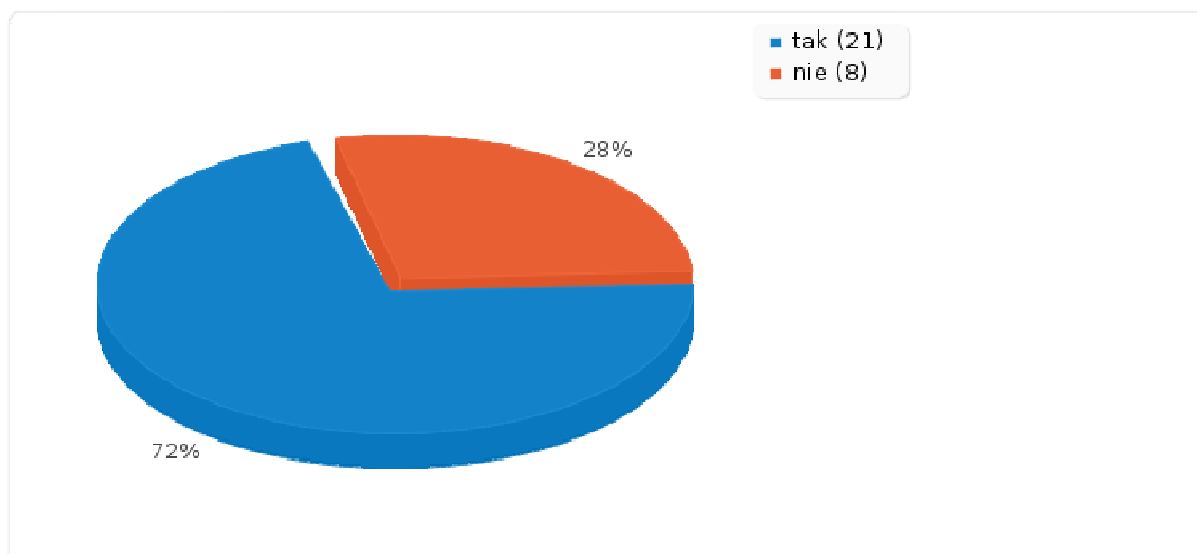
W dalszej części badania ankietowego pytano jakie są inne formy współpracy między szkołami a pracodawcami.

Z przeprowadzonego badania wynika, że kooperacja na polu przygotowania programów kształcenia przez szkoły i pracodawców jest dość skromna . 9 szkół czyli niespełna 1/3 tych, które współpracują z pracodawcami wspólnie tworzy/modyfikuje programy nauczania.

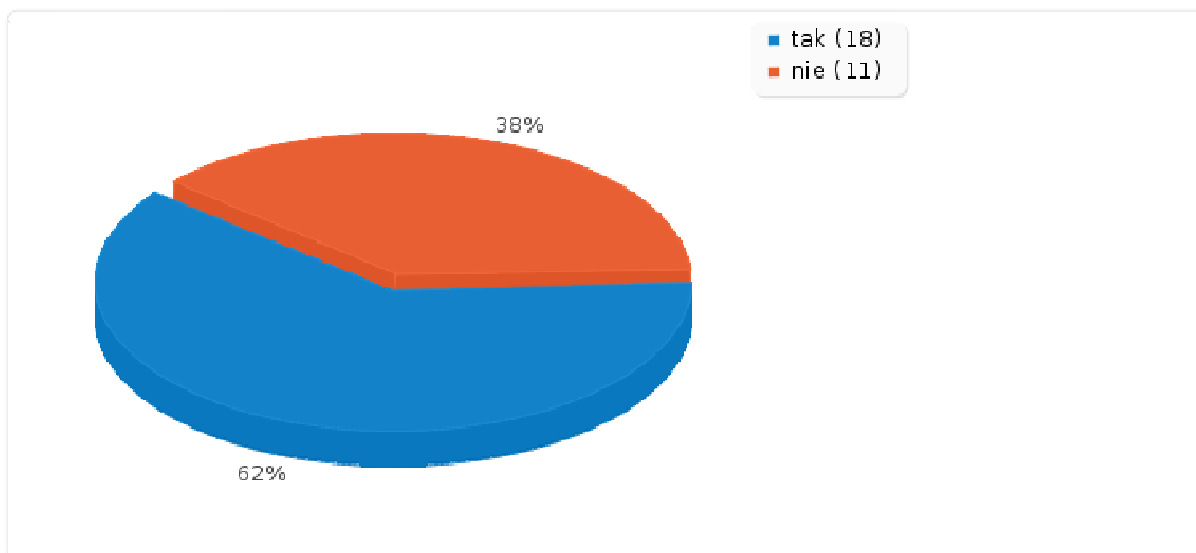
Tworzenie lub modyfikacja programów nauczania

Lepiej przebiega współpraca przy opracowywaniu w porozumieniu z pracodawcą programów praktyk zawodowych i zajęć praktycznych. Prawie ¼ badanych szkół współpracuje z pracodawcami w tym zakresie.

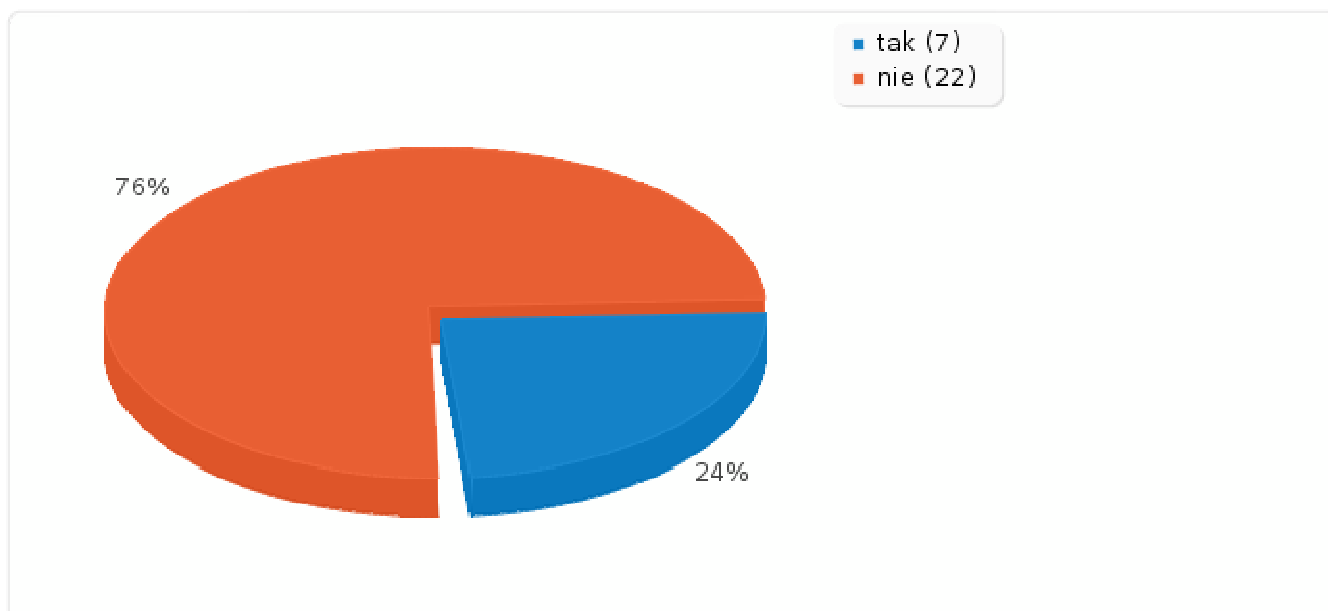
Opracowanie w porozumieniu z pracodawcą programów praktyk zawodowych i zajęć praktycznych (dostosowanych do warunków zakładu)

Aktywne uczestnictwo pracodawców w konsultacjach dotyczących przyszłej oferty edukacyjnej szkoły deklaruje 62% badanych.

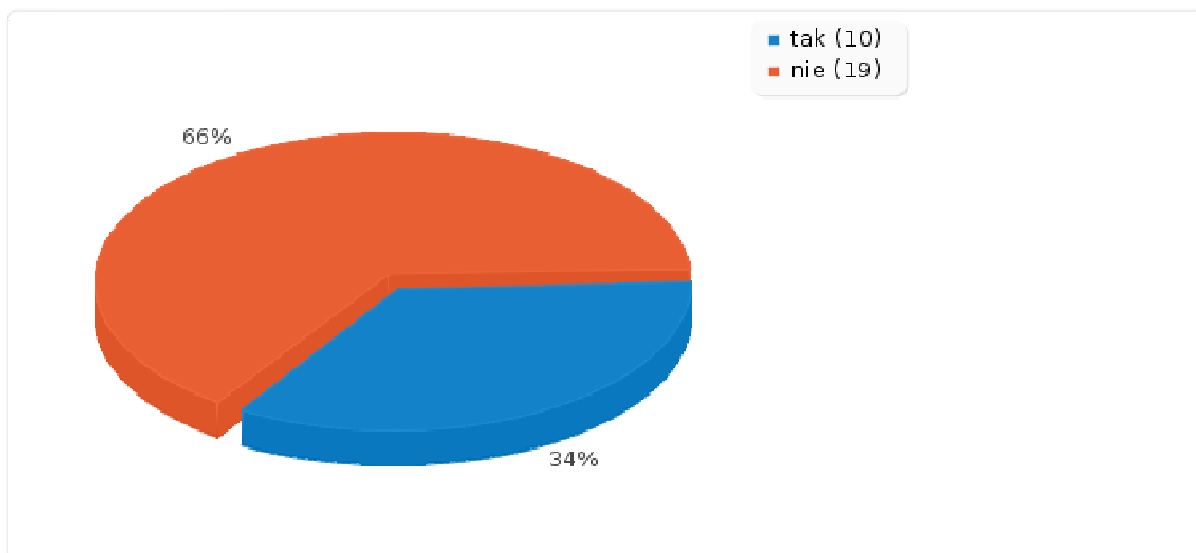
Uczestniczenie aktywne w konsultacjach dotyczących przyszłej oferty edukacyjnej szkoły

Kolejne pytania dotyczyły udziału pracodawców w doposażeniu bazy dydaktycznej szkoły. Z analizy pozyskanych danych wynika, że prawie co czwarta szkoła otrzymuje od pracodawców środki finansowe na zakup pomocy dydaktycznych. Pracodawcy przekazują sprzęt, narzędzia niezbędne do realizacji zajęć dydaktycznych co trzeciej szkole. Ponad połowa szkół deklaruje jeszcze inne działania pracodawców na rzecz doposażenia bazy dydaktycznej szkoły.

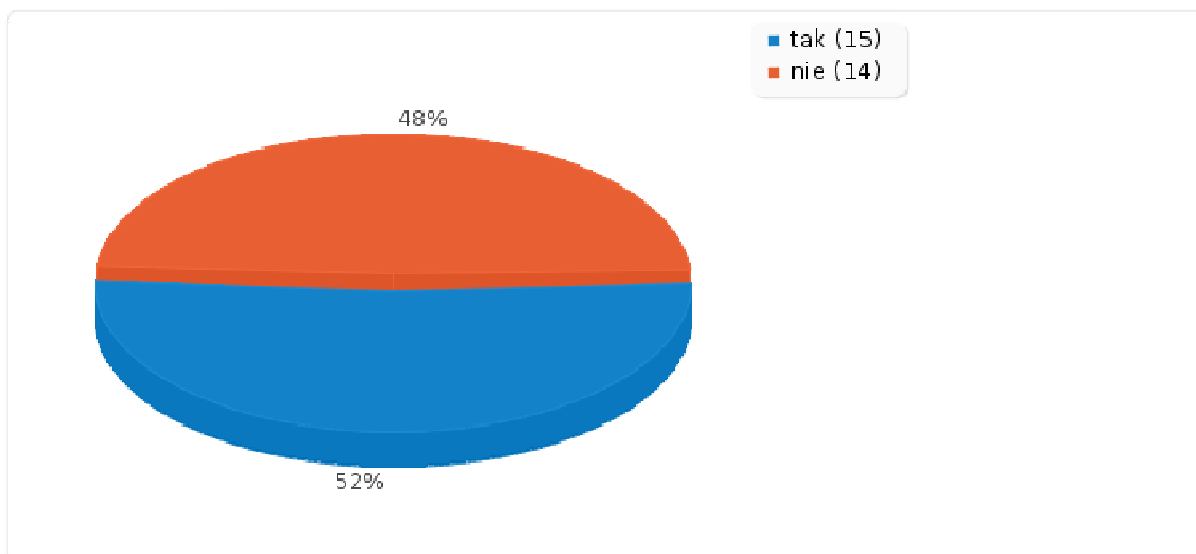
Doposażenie bazy dydaktycznej szkoły:

przekazanie środków finansowych na zakup pomocy dydaktycznych

Doposażenie bazy dydaktycznej szkoły:

przekazanie sprzętu, narzędzi niezbędnych do realizacji zajęć dydaktycznych

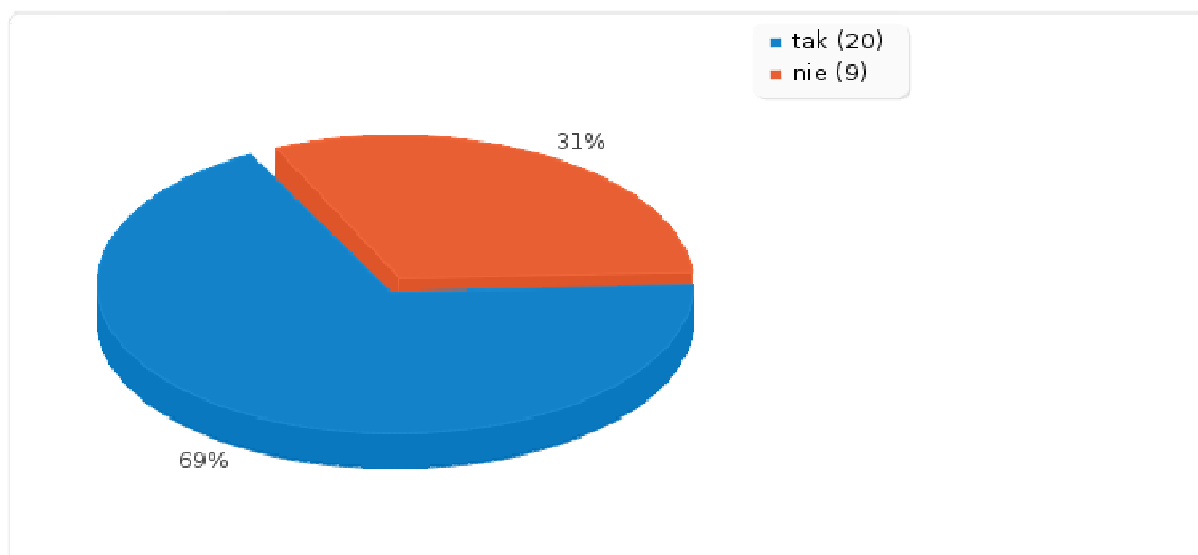
Doposażenie bazy dydaktycznej szkoły:

inne działania związane z doposażeniem bazy dydaktycznej szkoły

1. Doskonalenie zawodowe kadry

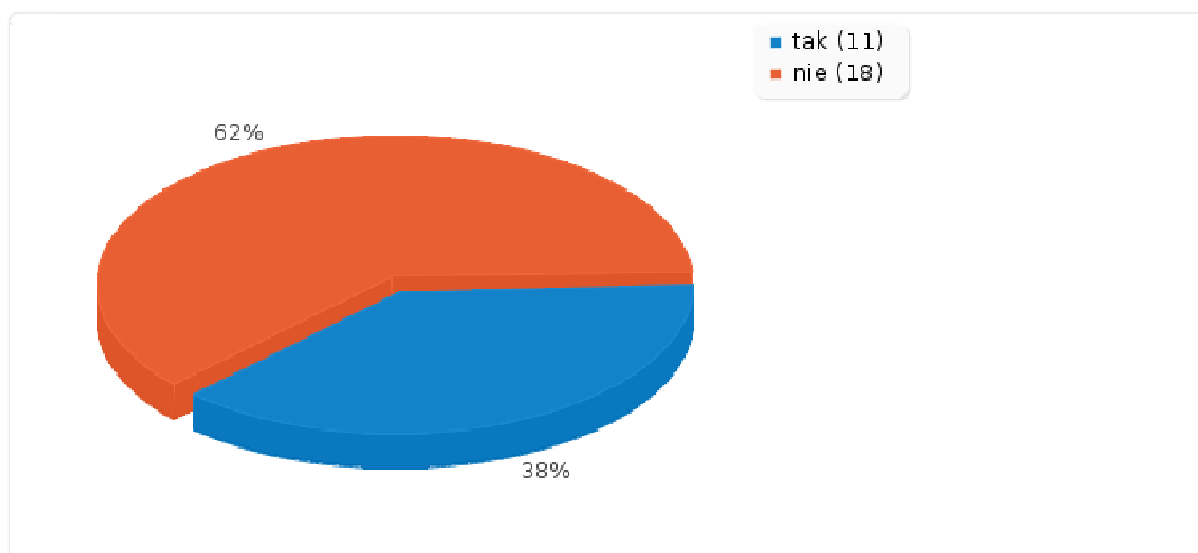
Kolejne pytania ankietowe dotyczyły udziału pracodawców w procesie doskonalenie zawodowego kadry szkół zawodowych.

69% badanych szkół deklaruje przekazywanie przez pracodawców nauczycielom materiałów i informacji o nowościach technicznych i technologicznych. W co trzeciej szkole nauczyciele otrzymują wsparcie poprzez możliwość uczestniczenia w praktykach/stażach. W niespełna 1/3 szkół nauczyciele mogą skorzystać z organizowanych we współpracy z pracodawcami kursów/szkoleń. 14% badanych szkół deklaruje udział pracodawców w innych formach współpracy adresowanych do nauczycieli szkół zawodowych.

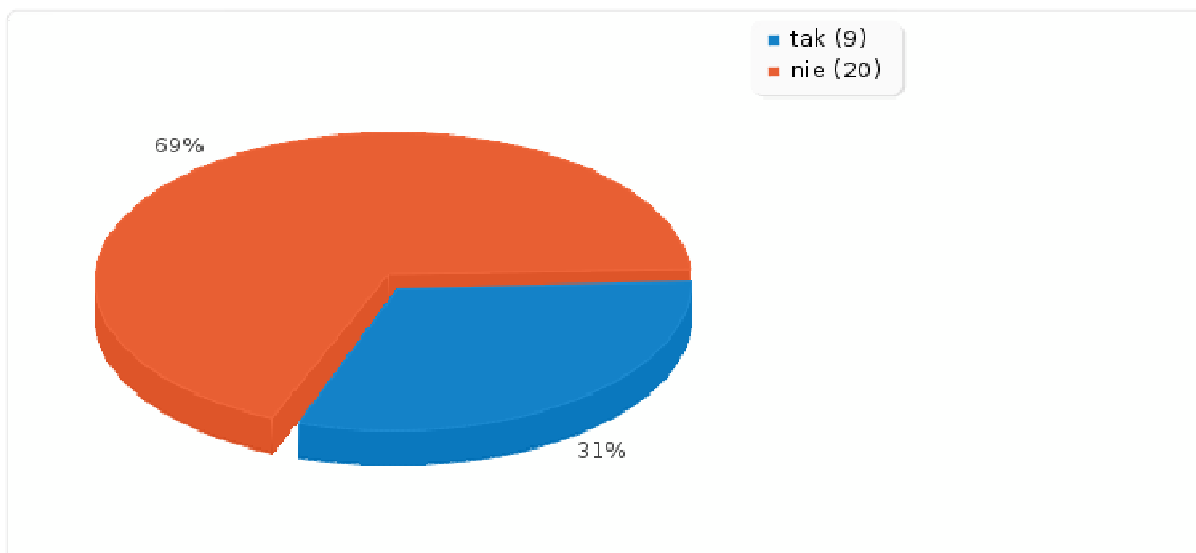
Doskonalenie zawodowe kadry:

przekazywanie nauczycielom materiałów i informacji o nowościach technicznych i technologicznych

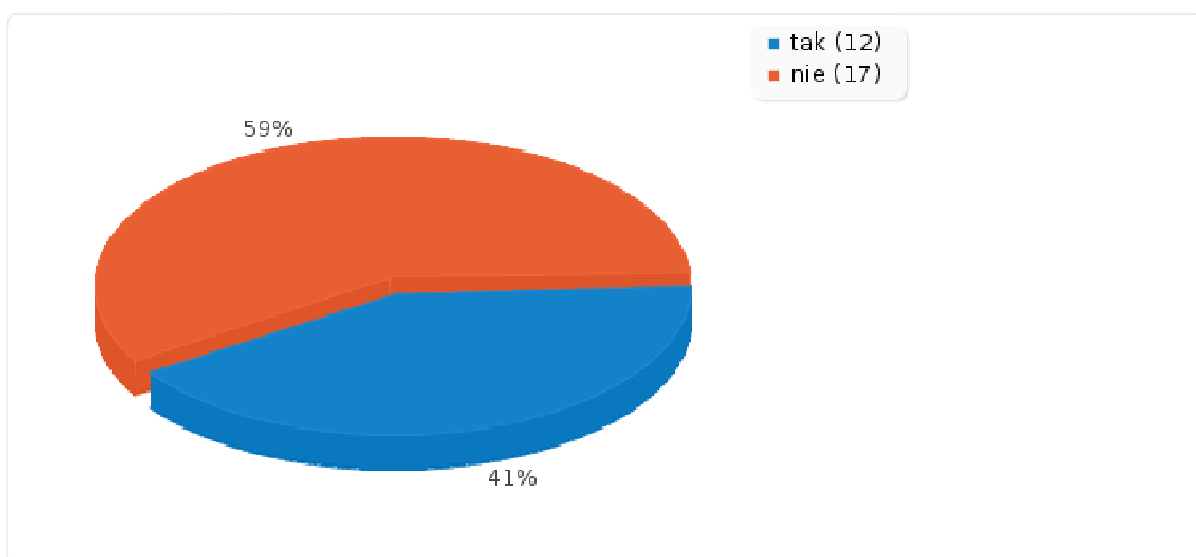

Doskonalenie zawodowe kadry:

przyjęcie nauczycieli na praktyki/staże

Doskonalenie zawodowe kadry:
organizowanie kursów/szkoleń dla nauczycieli

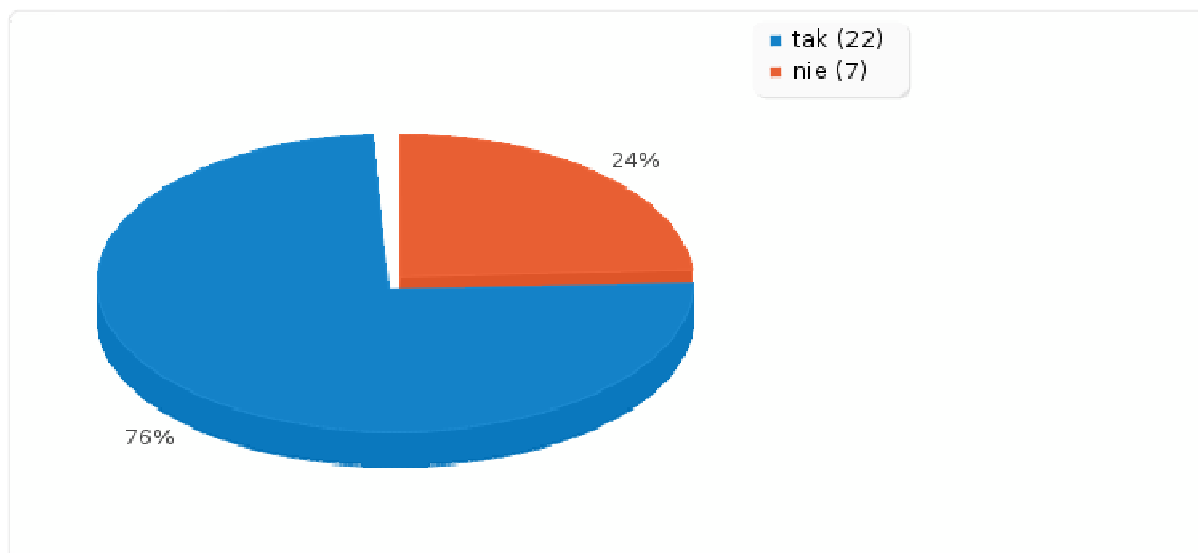

Doskonalenie zawodowe kadry:
inne formy współpracy

2. *Doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów*

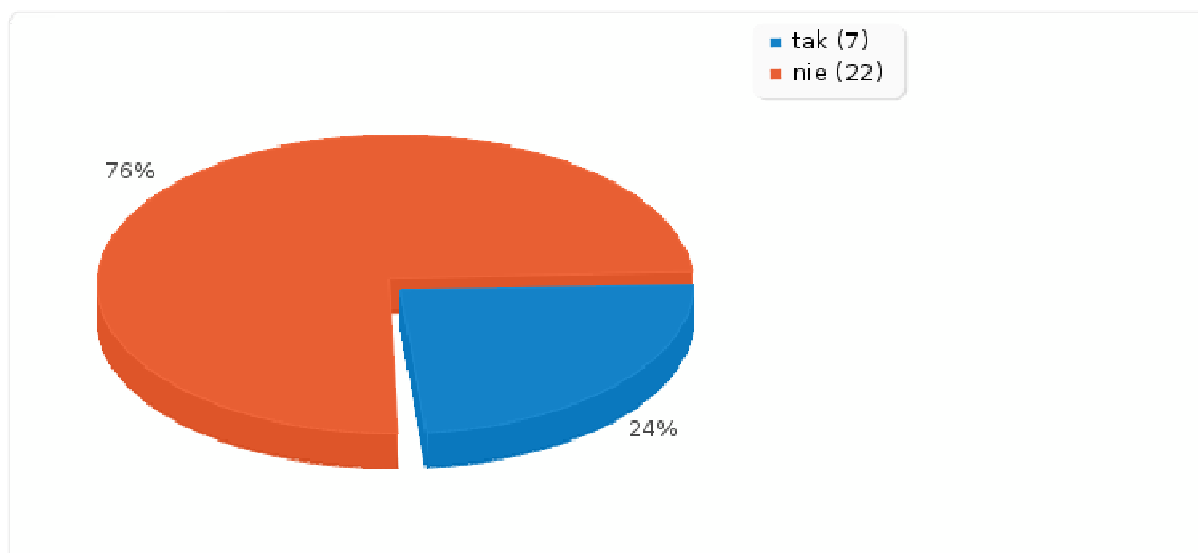
Kolejne pytania ankietowe dotyczyły udziału pracodawców w procesie doskonalenia wiedzy i umiejętności uczniów. 3/4 ankietowanych szkół deklaruje organizowanie dla uczniów we współpracy z pracodawcami wycieczek zawodowych. Jednak staże dla uczniów organizowane są w niespełną

1/4 szkół. 45% badanych szkół deklaruje, że we współpracy z pracodawcami organizuje dla uczniów szkolenia/kursy umożliwiające uzyskanie dodatkowych uprawnień zawodowych. 31% badanych deklaruje inne formy współpracy w tym zakresie.

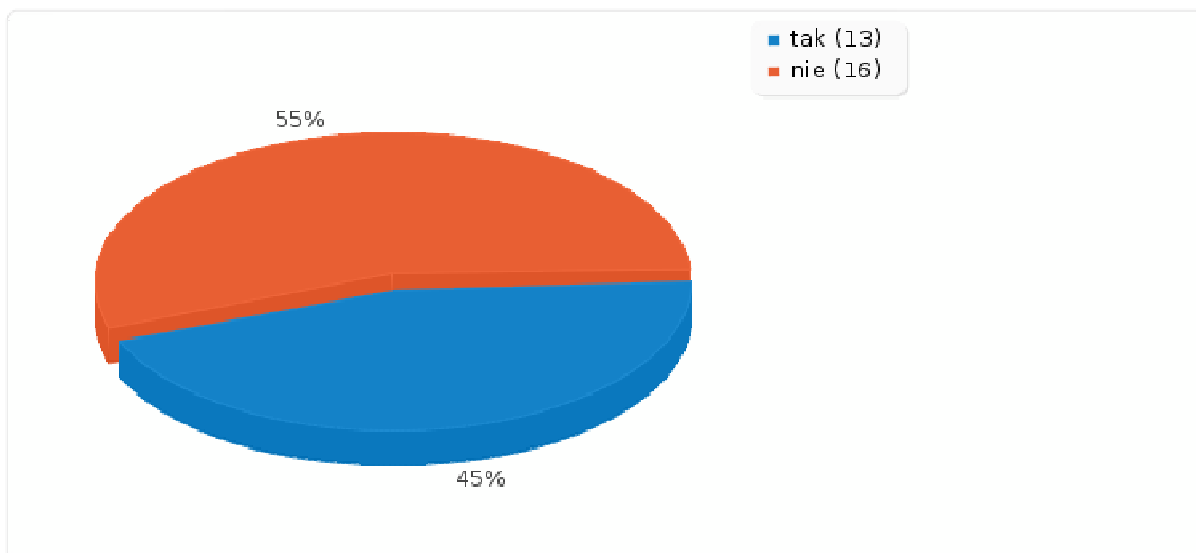
Doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów:

organizowanie wycieczek zawodowych

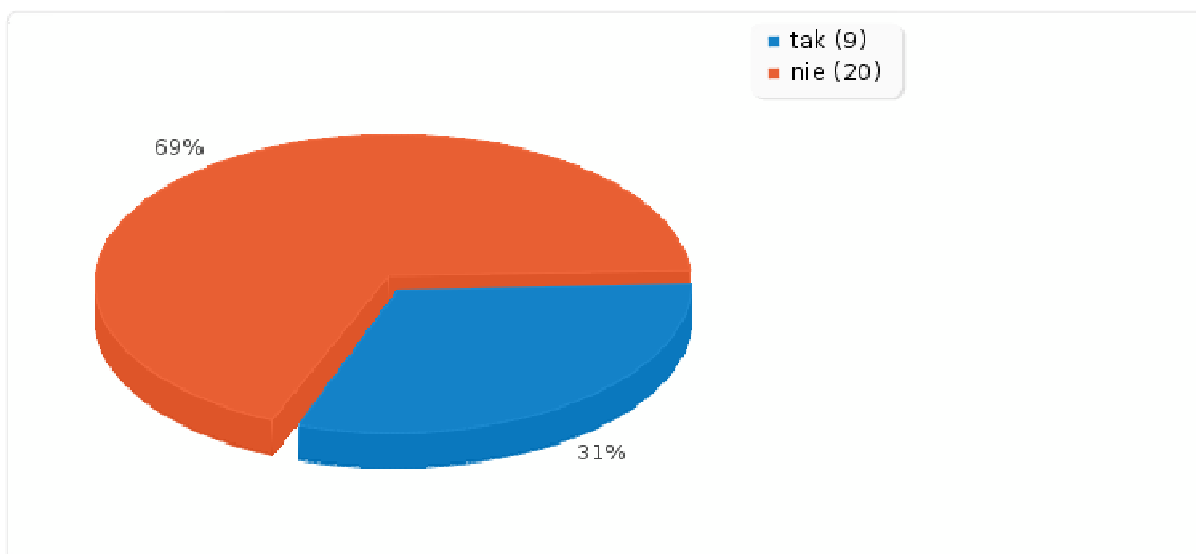
Doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów:

organizowanie staży dla uczniów

Doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów:

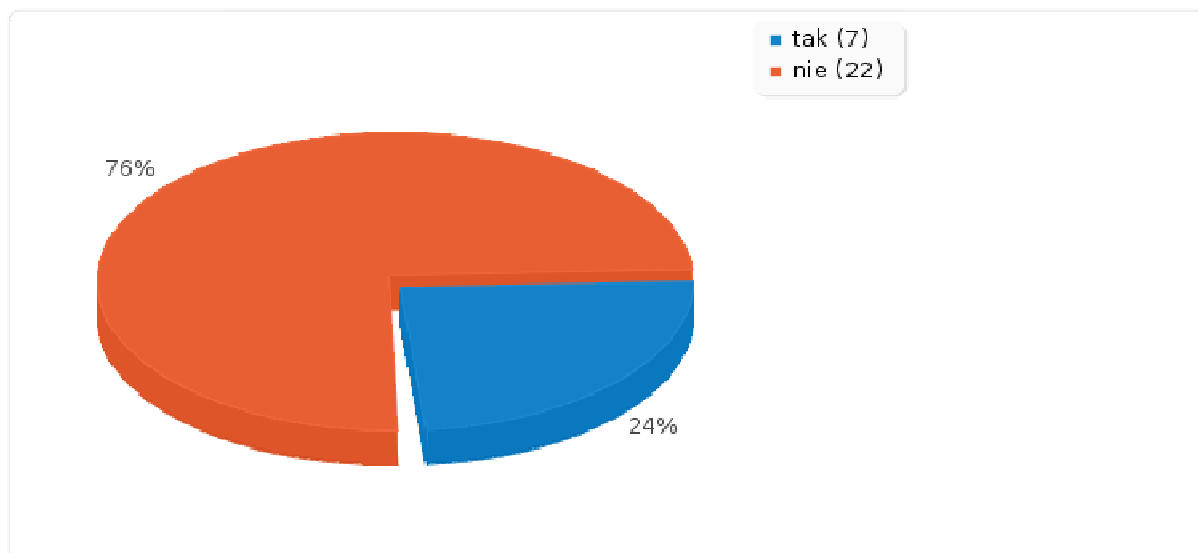
organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających uzyskanie dodatkowych uprawnień zawodowych

Doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów:

inne formy

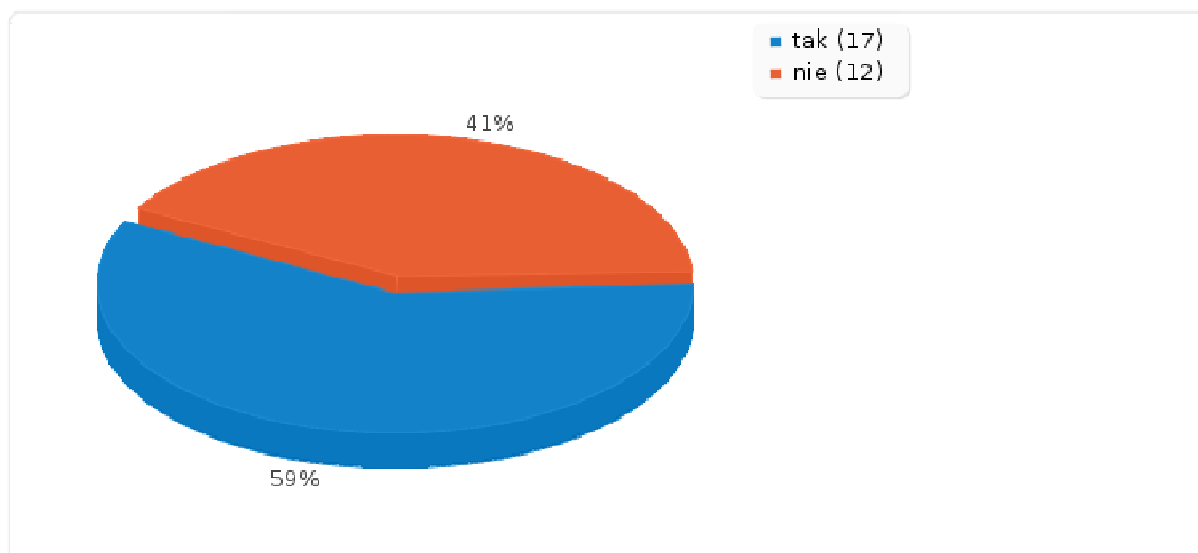
Objęcie patronatem szkoły/klas deklaruje siedem badanych szkół (24%). Wśród nich Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 w Gdyni – kształcąca m. innymi w zawodzie stolarz pod patronatem firmy HTEP Polska S.A. Sunreef Yachts – luksusowe jachty.

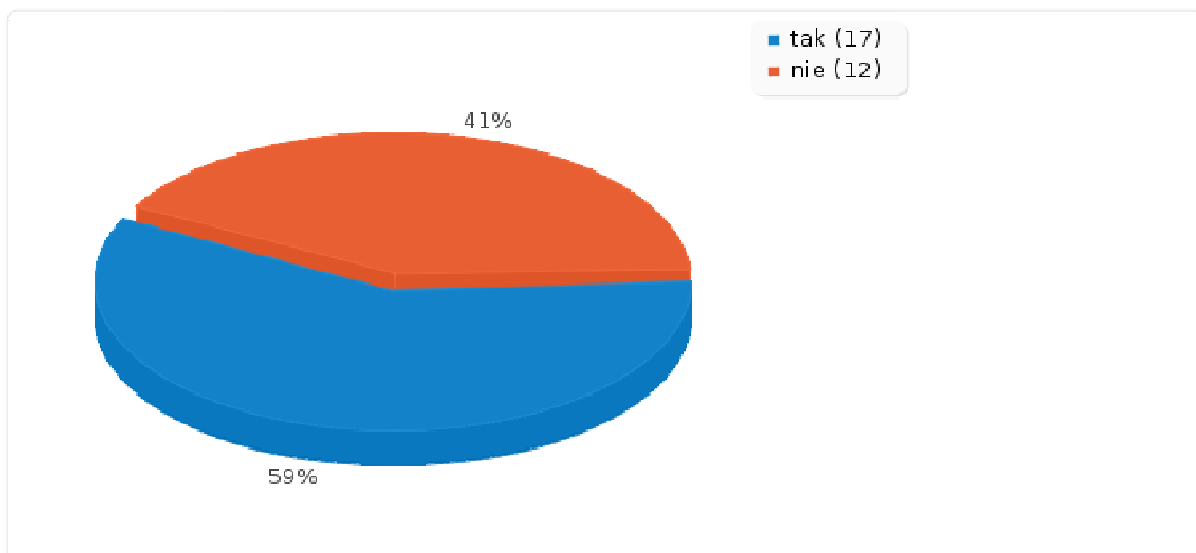
Objęcie szkoły/ klas patronatem

3. Formy współpracy promujące uczniów uzdolnionych

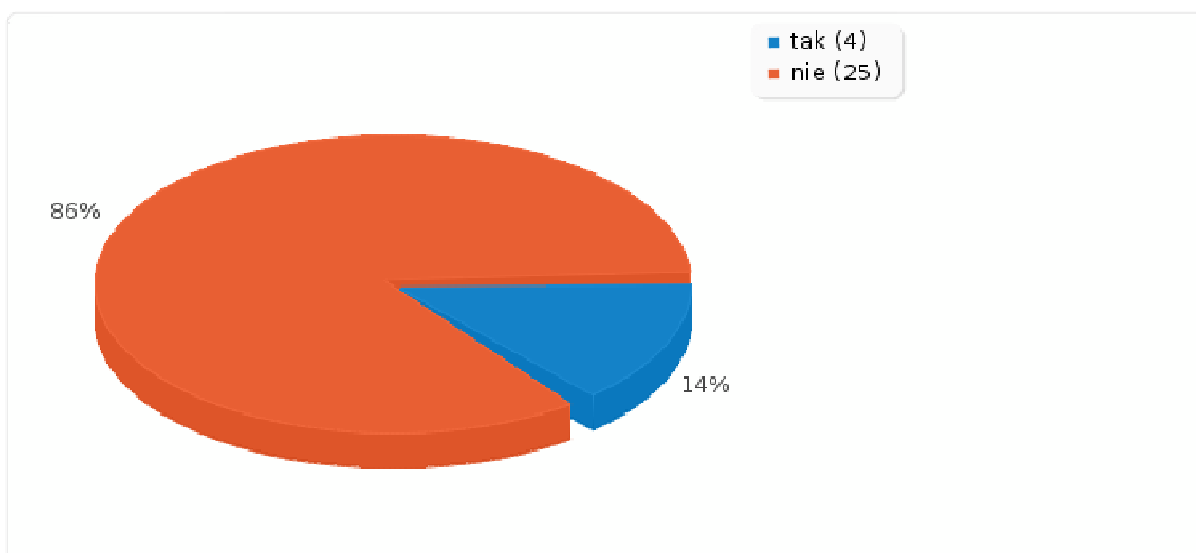
Prawie 60% badanych szkół deklaruje współorganizowanie z pracodawcami konkursów, również taki sam procent szkół pozyskuje od pracodawców fundusze na współfinansowanie konkursów i fundowanie nagród. Tylko w przypadku 4 szkół pracodawcy wyróżniają najlepszych uczniów w zawodzie poprzez fundowanie dla nich stypendium.

Współorganizowanie konkursów

Współfinansowanie konkursów i fundowanie nagród

Fundowanie stypendiów dla najlepszych uczniów w zawodzie

4. Inne formy współpracy

Odpowiadając na pytanie otwarte o inne formy współpracy respondenci wskazali następujące działania:

- regularne coroczne spotkania pracodawców w szkole na temat aktualizacji przepisów, dokumentacji i realizacji podstawy programowej,

- zapraszanie uczniów przez firmy na interesujące budowle, do zakładów specjalistycznych, organizowanie przez szkołę spotkań z przedstawicielami firm dotyczących nowoczesnych technik w budownictwie,
- uczestnictwo w konferencji, organizacja seminariów, imprezy integracyjne,
- pomoc w promocji szkoły w postaci folderów reklamowych,
- organizację wyjazdów i udział przedstawicieli Spółdzielni Meblarskiej "Dąb" w promocji w gimnazjach,
- deklarację dofinansowania pobytu uczniów w internacie,
- stypendia dla uczniów zdolnych i z powiatu,
- uczestniczenie nauczycieli w praktykach zawodowych, budowanie bazy pracodawców w zawodzie technik mechanik lotniczy,
- zatrudnianie absolwentów w zakładach pracy,
- wyjazdy na targi branżowe.

5. Bariery we współpracy

Na pytanie otwarte: „W przypadku którego z kierunków kształcenia realizowanych w szkole współpraca pomiędzy szkołą a pracodawcami jest najtrudniejsza i dlaczego?” odpowiedzi udzieliło 29 respondentów, czyli wszyscy, którzy współpracują z pracodawcami.

Oto uzyskane odpowiedzi:

- we wszystkich kierunkach kształcenia współpraca układa się pozytywnie (9 odp.) ,
- brak uregulowań prawnych, które dawały by pracodawcom wymierne korzyści w ramach tej współpracy (2 odp.),
- technik informatyk:
 - liczne, małe, wyspecjalizowane firmy przyjmują na praktykę 1–2 osoby,
 - brak możliwości realizacji całego programu praktyki zawodowej,

- z powodu ochrony tajemnicy firmowej i ochrony danych osobowych firmy niechętnie przyjmują uczniów na praktyki, nie dopuszczają uczniów do programów na których pracuje firma (2 odp.),
- technik obsługi turystycznej – trudność stanowi niechęć biur podróży do przyjmowania praktykantów ze względu na małe gabaryty biur, rozproszona baza pracodawców (2 odp.),
- technik usług fryzjerskich, fryzjer – nieprzestrzeganie prawa pracy tj. uczniowie pracują w soboty (2 odp.),
- technolog robót wykończeniowych – brak przeszkolonych majstrów w zakresie prowadzenia zajęć z młodocianymi pracownikami, brak firm realizujących w pełni wszystkie efekty kształcenia w zakresie występujących w tym zawodzie trzech kwalifikacji (2 odp.),
- technik ekonomista – niedopuszczanie młodzieży do programów na których pracuje firma,
- technik hotelarstwa – w zakresie realizacji praktyki zawodowej dotyczącej obsługi w recepcji,
- technik logistyk – brak sprawdzonych metod i form współpracy,
- technik pojazdów samochodowych – wahania gospodarki wpływają na zmiany zaangażowania dużych firm korporacyjnych we współpracę ze szkołą, brak stabilizacji polityki współpracy ze strony zarządów koncernów,
- technik obsługi turystycznej i technik organizacji reklamy – rozproszona baza pracodawców,
- technik agrobiznesu i technik architektury krajobrazu – bardzo słaba baza szkoły, a najtrudniejsza forma współpracy polega na braku czasu pracodawcy słabo zainteresowanego absolwentem. Znikoma baza naprawdę dobrze prosperujących pracodawców,
- asystentka stomatologiczna – duża liczba słuchaczy, mało chętnych gabinetów do współpracy,
- operator obrabiarek skrawających – niewielka liczba zakładów pracy dysponujących pracownikami posiadającymi stosowne uprawnienia pedagogiczne,
- zawody budowlane – wyjazdy uczniów w delegację, trudny kontakt z pracodawcą.

VII. Wnioski i zalecenia

W ramach badania zidentyfikowano szereg trudności, które negatywnie wpływają na współpracę szkół zawodowych i pracodawców. Jednym z istotniejszych problemów są zwłaszcza bariery świadomościowe (niechęć, brak dostrzegania potrzeb w tym zakresie) oraz niedostateczna wiedza na temat dostępnych mechanizmów współpracy.

Analiza stosowanych form współpracy wskazuje na dość duże ograniczenie aktywności do tylko niektórych typów działań. Niekoniecznie jest to winą szkoły – podkreślany jest bowiem problem trudności związanych ze znalezieniem pracodawcy chętnego do współpracy. Kwestią zupełnie elementarną jest fakt, iż na współpracę szkół i pracodawców największy wpływ ma ogólna kondycja gospodarki; na obszarze, w którym panuje bardzo duże bezrobocie oraz ogólnie jest mało pracodawców, współpraca będzie bardzo utrudniona lub wręcz niemożliwa. Przedsiębiorcy borykający się natomiast z wewnętrznymi kłopotami również nie będą zainteresowani dodatkową aktywnością, która z punktu widzenia doraźnego przetrwania na rynku jest drugorzędna.

Nie istnieje żadna szeroka płaszczyzna współpracy będąca jednocześnie forum wymiany doświadczeń i oczekiwań szkół zawodowych oraz pracodawców. W obszarze takiej współpracy niezwykle istotną rolę pełnią organizacje pracodawców oraz organy prowadzące szkoły – w większości wypadków jednostki samorządu terytorialnego. Obecnie zaangażowanie pracodawców jest najczęściej wynikiem indywidualnych działań dyrektorów szkół lub wybranych – z reguły dużych i bardziej świadomych w tym zakresie pracodawców, np. posiadających politykę kadrową, realizujących działania w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Współpraca koordynowana z poziomu wykraczającego ponad pojedynczą szkołę mogłaby pozwolić na całościowe spojrzenie na szkolnictwo zawodowe na danym obszarze, w tym zwłaszcza zapewnić spójną informację dla pracodawców w zakresie dostępnych form współpracy oraz korzyści z nią związanych.

Skuteczne zachęcenie pracodawców do trwałej współpracy ze szkołami zawodowymi wymaga kompleksowego modelu współpracy. Nie ma jednego uniwersalnego rozwiązania pasującego do każdej sytuacji, a zatem model, o którym mowa, powinien uwzględniać warianty dla różnej skali przedsiębiorstw i zakładać różne motywacje podejmowania współpracy (budowanie przyszłych kadr przedsiębiorstwa, motywacja związana z aspektem finansowym itp.) oraz obejmować wszystkie etapy (począwszy od doradztwa edukacyjno-zawodowego, poprzez współpracę na etapie edukacji szkolnej, aż po etap aktywności zawodowej i związanego z nim kształcenia ustawicznego).

Dużą szansą na zmianę sytuacji w zakresie współpracy szkół z pracodawcami stanowią projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Konieczne jest jednak takie ich planowanie, aby przynosiły one trwałą zmianę. W niniejszym badaniu nie przeprowadzono bliższej analizy praktyk i staży zagranicznych, które stanowią dodatkową cenną okazję do zapoznania się z międzynarodowym rynkiem pracy, nowoczesnymi technologiami oraz standardami pracy.

W badaniu zwrócono uwagę na bierność szkół i pracodawców. Wydaje się, że w tej kwestii częściowym rozwiązaniem może być promowanie dobrych praktyk w zakresie współpracy, w tym zwłaszcza działań opisanych w Rozdziale 5: *Współpraca szkół z pracodawcami – możliwości i rodzaje takiej współpracy wraz z przykładami z województwa pomorskiego*:

1. włączenie pracodawców w proces opracowania programów nauczania we współpracy ze szkołą,
2. doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne,
3. udział pracodawców w doskonaleniu zawodowym nauczycieli kształcenia zawodowego,
4. organizowanie/współorganizowanie/dofinansowanie konkursów,
5. organizowanie dodatkowych kursów, szkoleń dla uczniów,
6. ufundowanie stypendiów i innych nagród dla uczniów.

Rozwiązania wspierające współpracę szkół z pracodawcami realizowane na poziomie regionalnym mogą w znaczący sposób poprawić sytuację w tym zakresie w województwie pomorskim. Z uwagi jednak na ogromną zależność opisywanych kwestii od kondycji gospodarczej państwa i poszczególnych jego regionów, konieczne jest systemowe uregulowanie tego zagadnienia. Tylko spójny system udogodnień, w ramach którego przedsiębiorcy różnych rozmiarów i typów będą w łatwy sposób nawiązywać współpracę ze szkołami zawodowymi, i w którym będą odczuwać wymierne korzyści z tego rodzaju współpracy, może rozwiązać badaną kwestię w sposób trwały i optymalny. Istnieją zresztą zagraniczne wzorce w tym zakresie. Konieczne jest również uwzględnienie organizacyjnego wsparcia szkół w zakresie nawiązywania współpracy oraz systemowe zapewnienie skutecznych rozwiązań w obszarze poradnictwa edukacyjno-zawodowego.

VIII. Wzór kwestionariusza ankietowego

Analiza realizowanych obecnie form współpracy ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z pracodawcami

Realizowane w ramach Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego badanie dotyczące stosowanych form współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami.

Szanowni Państwo,

w ramach realizacji zapisów Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Aktywni Pomorzanie Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego prowadzi w czterech powiatach badanie dotyczące stosowanych form współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami.

Badanie dotyczy następujących typów szkół dla młodzieży:

- zasadnicza szkoła zawodowa,
- technikum,
- szkoła policealna.

Podane przez Państwa dane będą wykorzystane do sporządzenia zbiorczych zestawień i analiz statystycznych - nie będą publikowane dane wskazujące na konkretną szkołę.

Wypełnienie ankiety nie powinno zająć Państwu więcej niż 10 minut.

Ankieta składa się z 6 pytań

Dane szkoły

Dane szkoły objętej ankietą (na podstawie bazy na stronie szkolnictwozawodowe.pomorskie.eu)

1. nazwa zespołu szkół: {TOKEN:ATTRIBUTE_1}²
2. nazwa szkoły: {TOKEN:ATTRIBUTE_2}
3. typ szkoły: {TOKEN:ATTRIBUTE_3}
4. adres strony www: {TOKEN:ATTRIBUTE_4}
5. e-mail: {TOKEN:EMAIL}
6. powiat: {TOKEN:ATTRIBUTE_5}

² W kwestionariuszu dane te były uzupełnione automatycznie dla każdej z ankietowanych szkół.

Jeżeli na podany adres e-mail otrzymaliście Państwo dwie lub więcej wiadomości e-mail z zaproszeniem do wypełnienia ankiety, to **należy je wypełnić oddzielnie dla każdego typu szkoły** (zasadnicza szkoła zawodowa, technikum, szkoła policealna) - wyłącznie dla młodzieży.

Każdy otrzymany e-mail zawiera inny link do odrębnej ankiety.

Jeżeli w podanych danych znaleźliście Państwo błąd, prosimy o kontakt z zespołem projektu prowadzącego bazę szkół: <http://szkolnictwozawodowe.pomorskie.eu/pages/show/40>.

Współpraca z pracodawcami

[1. CZY PAŃSTWA SZKOŁA WSPÓŁPRACUJE Z PRACODAWCAMI W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA UCZNIÓW? *

Proszę wybrać jedną odpowiedź z poniższych:

- Tak
- Nie

[2. JEŻELI NIE, PROSZĘ Podać PRZYCZYNY BRAKU TAKIEJ WSPÓŁPRACY. *

Pozwól na udzielanie odpowiedzi, gdy spełnione są warunki:

Odpowiedź była 'Nie' w pytaniu '2 [wspolpraca]' (1. Czy Państwa szkoła współpracuje z pracodawcami w zakresie kształcenia uczniów?)

Proszę wybrać wszystkie, które pasują

- Szkoła posiada zaplecze, w którym realizuje praktyczną naukę zawodu
- Szkoła współpracowała w przeszłości z zakładami pracy, ale współpraca nie układała się dobrze
- Szkoła zgłasza potrzebę współpracy, ale nie jest w stanie pozyskać pracodawców
- Na lokalnym rynku pracy nie ma zakładów, z którymi szkoła mogłaby podjąć współpracę w zakresie kształconych zawodów
- Inne:

3. JAKIE SA FORMY TEJ WSPÓŁPRACY? *

Pozwól na udzielanie odpowiedzi, gdy spełnione są warunki:

Odpowiedź była 'Tak' w pytaniu '2 [współpraca]' (1. Czy Państwa szkoła współpracuje z pracodawcami w zakresie kształcenia uczniów?)

Proszę wybrać odpowiednią odpowiedź przy każdej pozycji:	tak	nie
1. Tworzenie lub modyfikacja programów nauczania	☐	☐
2. Realizacja praktycznej nauki zawodu:		
• przyjmowanie uczniów na zajęcia praktyczne	☐	☐
• przyjmowanie uczniów na praktyki zawodowe	☐	☐
3. Opracowanie w porozumieniu z pracodawcą programów praktyk zawodowych i zajęć praktycznych (dostosowanych do warunków zakładu)	☐	☐
4. Nauka zawodu (zatrudnienie młodocianych pracowników)	☐	☐
5. Uczestniczenie aktywne w konsultacjach dotyczących przyszłej oferty edukacyjnej szkoły	☐	☐
6. Dopuszczenie bazy dydaktycznej szkoły:		
• przekazanie środków finansowych na zakup pomocy dydaktycznych	☐	☐
• przekazanie sprzętu, narzędzi niezbędnych do realizacji zajęć dydaktycznych	☐	☐
• inne działania związane z doposażeniem bazy dydaktycznej szkoły	☐	☐
7. Doskonalenie zawodowe kadry:		
• przekazywanie nauczycielom materiałów i informacji o nowościach technicznych i technologicznych	☐	☐
• przyjęcie nauczycieli na praktyki/staże	☐	☐
• organizowanie kursów/szkoleń dla nauczycieli	☐	☐
• inne formy	☐	☐
8. Doskonalenie wiedzy umiejętności uczniów:		
• organizowanie wycieczek zawodowych	☐	☐
• organizowanie staży dla uczniów	☐	☐
• organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających uzyskanie dodatkowych uprawnień zawodowych	☐	☐
• inne formy	☐	☐
9. Objęcie szkoły/ klas patronatem	☐	☐
10. Formy współpracy promujące uczniów uzdolnionych:		
• współorganizowanie konkursów	☐	☐
• współfinansowanie konkursów i fundowanie nagród	☐	☐
• fundowanie stypendiów dla najlepszych uczniów w zawodzie	☐	☐

II INNE FORMY WSPÓŁPRACY

Pozwól na udzielanie odpowiedzi, gdy spełnione są warunki:

Odpowiedź była 'Tak' w pytaniu '2 [wspolpraca]' (1. Czy Państwa szkoła współpracuje z pracodawcami w zakresie kształcenia uczniów?)

Proszę wpisać odpowiedź tutaj:

III 4. W PRZYPADKU KTÓREGO Z KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA REALIZOWANYCH W SZKOLE WSPÓŁPRACA POMIĘDZY SZKOŁĄ A PRACODAWCAMI JEST NAJTRUDNIEJSZA I DLACZEGO? *

Pozwól na udzielanie odpowiedzi, gdy spełnione są warunki:

Odpowiedź była 'Tak' w pytaniu '2 [wspolpraca]' (1. Czy Państwa szkoła współpracuje z pracodawcami w zakresie kształcenia uczniów?)

Proszę wpisać odpowiedź tutaj:

Serdecznie dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety.

Na wszystkie pytania związane z badaniem odpowiedzi udzielają:

Irena Pancer, e-mail: i.pancer@pomorskie.eu, tel. 058 32 68 424

Piotr Bojko, e-mail: p.bojko@pomorskie.eu, tel. 058 32 68 417

